

P. A. FOGELSTRÖM

PAF/201

1.6.1

J. Sigfrid Parry

HISTORISKA
SAMLINGAR.

Fjerde Delen.

STOCKHOLM,
Tryckt hos Direct. JOH. A. CARLBOHM,
MDCCCXII.

Innehåll.

	Sid.
<i>Bref af Konung Gustaf I.</i> - -	1.
<i>Handlingar om Drottning Maria Eleonora.</i> - - - -	6.
<i>Berättelse om Landshöfding Axel Ture- sons bröllop.</i> - - - -	68.
<i>Utdrag ur Råds-Protocollen i åtskil- liga ämnena.</i> - - - -	76.
<i>Anekdote om Svenske Fullmäktige vid Fredsslutet i Köpenhamn år 1660.</i> -	156.
<i>Rangordningens uphof.</i> - - -	166.
<i>Ransakning i Svea Hof-Rätt om Troll- udsendet i Stockholm år 1676.</i> - -	224.
<i>Skriftväxling inför Senaten mellan Riks- Cantsleren Grefve Magnus Gabriel de la Gardie och Riks-Marskalken Grefve Johan Gabriel Stenbock.</i> -	362.

Ranfakning
 i
 Svea Hof-Rätt
 om
 Trollvåsendet i Stockholm
 År 1676.

I.

*Utdrag ur Protocollen, hållna i Råd-
kammaren år 1675 1).*

Den 18 Octobris Åhr 1675 Ante Merid.
D. Lunæ.

H. R. Drotzeten. Effter Eders Excellencers begäran hafwer iag tillijka med dee andra Herrarne warit hofs H. M:t och först vpptächt Hans M:t at såsom Rijkshens Råd befahrade det H. M:t aff dels nogsampt försporde oförskräckta mod och tapperheet, torde alt för myckit wåga sig i fahran wed den nu företagne Krijgs expeditionen, så kunde deras Ex:r intet vnderlåta att betyga H. M:t denna deras sorgfälligheet, vnderdånigst bediandes det H. M:t wille betyga dem detta bekymbret, och effter mög-
lig-

d) Af Secreteraren Gabr. E. Lillieflycht.

ligheeten skohna sin Höga perfohn, sampt fökia vndwijka alla dee tillfällen huarigenom H. M:t sielf uti någon fahra färdeles till defs lijff raka kunde. Sedan hafuer iag och erhållit H. M:tz låff och til-låtelse at genom någon aff våra medbröder tillstella H. M:t ded swaret som Rijk-sens Råd till fölie aff H. M:tz Nådige permission äre i werket begrepne att låta vppfättia och författa vppå Ständernes skriff.

H. M:t befahlte och med dedsamma att Biskopen Doct. Terserus med Borgmästaren Tegner *m*) och Prästerskapet här i Staden skall ransaka om Trällwäsendet som sig yppar i S. Cathrina Församling, och ransakningen i Hofsträtten inlesuerera.

Hr Erik Flemming. Hans M:t sade mig och att iag skulle låta säija Rådet till det dee alla Samptligen komma tillhoopa till att arbeta vppå swaret till Ständernes skriff.

Taltes discursive om Trällwäsendet.

Borgmästaren Tegner inkom, Doct. Terserus var intet wed handen.

P

Hr

m) Olaus Thegner hade år 1665 d. 9 Januarii erhållit fullmagt att vara Stads-Secreterare i Stockholm: blef sedermera Affessor i Svea Hof-Rätt och förordnades d. 25 April 1668 till Justitiæ-Borgmästare i Stockholm. Regiftr. 1660 P. I. f. 198: 1668 P. I. f. 367.

Hr R. Drotzeten, Notificerade Borgmästaren H. M:tz Resolution.

Borgmästaren Tegner låfuede sig sådant hörsambligen effterkomma skola, berättandes att effter H. Öfwerståthollarens befählning haa dee några gångor hullit ransakning och be:te ransakningar i Häffrätten inlefuierat.

Hr Claes Rålamb, Mycket består i squaller, men något är likwäl reelt.

Hr Bengt Horn *n*) frågar wed detta tillfället huru han sig skall förholla emot en wifs perfohn som kommer och bekänner att han har trollat, men nu ångrar sig, frågandes om han kan få pardon. Han skall likwäl med sin trolldoom intet hafua affhändt någon lifuet, uthan för penningar skull elliest giordt fåk ondt.

Hr Claes Rålamb, Om han detta hade bekändt för en präst, så hade prästen måst tijga därmed, men nu räds iag att Iustitien måste haa sin gång.

Om denna saaken tahltes intet mehr, uthan den förriga continuerades.

Borgmästaren Tegner förhoppas att något gått kunna uträtta så framt han får beholla frija händer till att uthleta fanningen, Men om dee bindas till någon wifs ort, weet han intet huad dee kunna præstera.

Hr

n) Prefident i Svea Hof-Rätt.

Hr R. Drotzetén tycker bäst wara att
led skeer i Kyrckian.

Borgmästaren trädde aff. - -

Berättades att Biskopen Terserus nu
wore här tillstädes.

Bemälte Biskop inkallades och inkom.

Hr R. Drotzetén gaff honom tillkän-
na H. M:tz befahlning angående ransakning-
gen om trällwäsendet i S. Catharinæ För-
sambling.

Förb:te Biskop sade att han sig få-
dant till hörsamb effterrättelse ställa skul-
le, och trädde därmed aff. - -

Den 19 Octobris A. 1675 D. Martis
ante Merid.

Resolv. att uthi S. Catharinæ Församb-
ling skall en ransakning öfuer trällwä-
sendet hollas, och uthi Doct. Jöns Terse-
ri frånwara, Doctor Swebelius förordnas
att företräda hans ställe o). - -

P 2

II.

- o) I följe af ett samma dag utfärdadt Extract
ur Senatens Protocoll hölls i St. Catharinæ
Kyrkas Sakristia Ransakning i detta ändamål
från d. 22 October 1675 till och med d. 31
Januarii följande år, af en Commisorial-Rätt,
som hade till Ledamöter, utom Stockholms
Stads Consistorium, Justitiæ-Borgmästaren Olof
Thegner och några i Justitiæ-saker försarne
Kådmän. Samma Com. R. Prot.

II.

Inlaga af någre S:t Catharinæ Församlings Ledamöter till Riks-Rådet och Presidenten Friberre Bengt Horn.

A:o 1676 d. 2 Martij infin.

Högwälborne Herre, Sweriges Rijkets Råd, och dhen Högl. Kongl. Swea Rijkets Hoff-Rättz Præsident, Nådige Herre och Mächtige tillflycht,

Vthj djupesta ödmjukheet äro wij fattige Syndare, och Sorgbundne föräldrar ifrån S:t Catharinæ Församlingh på Södermalm förorsakade medh thenna wår enfaldiga Böne-Skriftt, inför Högwälborne Herren att komma, och i Jesu Nampn bediandes om hielp och tröst emot Satans wäldh och Raserij, som wij, och wåre menlöse Barn måste för wåre, sina och Landzens Synder skuldh få jämmerligen blifwa plågade, som twifwelsutan, Högwälborne Herre förr och kunnogt är, thet wij och med gråtande tårar klagat och beklagat hafwa, alt ifrån Pingesdag Högtijden i förledit åhr, och ropat om hielp i Jesu Nampn, först hoos wåre Andelige Förmän, och sedan hoofs Wår Allernådigste och Stormechtigste Konungh, som

som ofs och i högsta Nåder hörde, then
 store Himmelske Konungen Iesus Christus
 wälfigne beskydde och beware Hans Kongl.
 Majjtt medh alle Rijkshens Ständer i alla
 Ewigheet, som sina ringa fattige Vnder-
 fätare hielper, och nu få wijda, för vårt
 elendige tilstånd skuld är kommet, att Com-
 missorial Rätt här öfwer sutten är i een
 långh tijdh, Män Gudh tröste, wåre Barn
 bekänna äntå dageligen, ja hwar natt, att
 dhe igenom Satans instrumenter och Hexor
 blifwa till Blåkulla bortförde twå, free och
 fyra gånger och der omdöpte i Tree On-
 da Anders Nampn, Lärde läsa ohörige
 förbannelser emot alt det som Heligt är,
 emot sin willia, Gudh Nåde! och hwadh
 mehra som dhe bekenna, att man safar
 före i Hierta och Siäl sådant upnämpna,
 thet ransakningen lærer wäll, Gudh bättre,
 mehra uppenbara. Wåre Barn, ja icke
 få Barn, utan på 12, 15, 16, 18, 20
 och öfwer 30 Åhr gamle hafwa stådt jn
 för Kongl. Commisiorial Rätten, wittnat
 och betygat dem i ansigtet, som dhem
 få bort ifrån Gudh, till Satans exercitier
 föra, men the äro lijka styfwe, ty the
 hafwa fått koklat sigh tilhopa, snart rätt
 som dem bäst hafwer behagat; Altså,
 Gudh Nåde ofs, stå ännu wåre Barn i stör-
 sta wåde både till Kropp och Siäl, ty

the blifwa ifrån Gudh och fin Christendom
 bedragne till Satans gärningar och Hexe-
 rij; Hwarföre Supplicera och Bönfalle wij
 alle ganska Hierteligen och Ödmukeligen
 jn för Högwälborne Herre wår mächtige
 tilflycht wille för Iesu Christi dödh och
 pijnno skuldh, ofs arme plägade och i Sor-
 gen djupt nedfänckte Menniskior och fat-
 tige Syndare hielpa när nu Ranfakningen
 in för Högl. Kongl. Hoff Rätten kommer,
 ty wij kunna hwarken medh pennan be-
 skrifwa eller medh tårar beklaga thet grym-
 ma frätande Samwetz Swärdet, som öf-
 wergår all annor plåga, och är så bittert
 att om wij kunde gråta Blodh dagh och
 Natt, så kunde wij aldrig i Ewigheet wår
 Hiertans ångest till hälfften beklaga. Wij
 bidia fördenskuld alle in för Högwälbor-
 ne och Christmilde, Wijdtberömde Mäch-
 tige Herre täcktes höra wår Böön, och
 ofs med wåre fattige förförde Barn i Iesu
 Nampn frelsa och hielpa, att wij till wå-
 re Samweten och Siälar måtte få hugna
 och hielp för Iesu Christi dödh och Pijnno
 skuldh. Sådan Hög och Ewinnerlig be-
 prifeligh wälgiärningh, skola wij medh alle
 wåre, både små och store, af alt hierta
 bidia Gudh Fader i Iesu Nampn, att Hans
 Guddomelige Majjett skall i alla Ewigheet
 Högwälborne Herren medh all sin Hög-
 Edle wårdnadh i sitt Himmelska Rijke i
 Ewig.

Ewigheet belöna och kröna medh Lijfs-
fens Crona. Och wij alle förblifwe

HögWälborne Herres, Wår Mächtige
Hielpares

allerödmiuckesta
tienare samptel.

Pär Grää, Hindrich Abrahamsfon,
Erich Erichsfon, Erich Staphanson, Hanns
Schmertz, Erich Jonsfon, Erick Simonfon
Klockare p).

P 4

Tvän-

p) Samma jämmerfulla klagan uprepades i en
sedan till R. Drotsen Gr. Per Brahe och Svea
Hof-Rätt gemensamt ställd Böneskript, där-
utinnan bland annat säges: *Altså Bönfalle wij
alle, underdånigen i Iesu Namn bediandes,
att Hög Kongl. Hof Rätten wille för Iesu
Christi dödh och pino skuldh ofs arme Synda-
re och högt i Sorgen bebundne föräldrar och
ringa undersätare hielpa, förr än wåre fatti-
ge Barn, som nu öfwer Hundrade stycken als
äthro, icke aldeles blifwa ifrån Gudh förförde.
Wåre Andelige Förmän giöra wäll sin fljth
på ett och annat sätt medh Andans Swärth,
det wij som Föräldrar äro, och så stundeligen
medh hiertans Böner och Andelige Lofffänger
giöra medh wakande, Läsande och Bidiande,
det nogh witna kunna Prästerna, som medh
wakat hafwa, och sine wittnes-Skrifter redan
gifwit hafwa, huru jämmerligen det tilstår -- Och*

Twänne Bref från K. Carl XI. till Svea Hof-Rätt.

III.

Till Häfträthen i Stockholm om Trulldoms wäsendet. Dat. Stockholm d. 7 Aprilis 1676.

Carl &c. Wår synnerlige &c. Tromän Hr Drotzet &c. Huru beklageligt det är med det ynkeliga trullwäsendet och Sattans raserij, som icke allenast på andra orter i Rijket, uthan och här i Staden till mångens största jemmer föröfwes, thet kunne J nogslampt af Eder sielfwe effertänckia och befinna; Nu fås som hwar Christen menniskia bör sig wijnläggia thetom, att ett sådant thens Ondes Tyranni må med kraftige medel blifwa uthrottat, och

är thetta swåra straffet och altförskräckelige Herrans Rijfs så ijtåndt, att det höres jänmer och klagan på alle Fyra sijdor i Staden snart, såsom Wästlan, Östan, och Öster Norr, Nembl. S. Mariæ Försambl. S. Catharinæ Försambling, och Ladugårdzlands Försambl.

Denna Böneskrift hafva 48 Borgare och Invånare i Catharinæ Församling underteknat och de fleste tillika utfatt antalet af deras barn som fördes till Blåkulla. Efter underkrifterne förekommer den slutmeningen: *Och ähre till 55 Jonelagh, som i thenna store hiertans sorgen städde ähro. Gudh tröste!*

och Ofs få mycket mehra macht uppå ligger at wara ther om betänckte, effter Ofs af Gud then högste swärdet i händer satt är till the oskyldiges förswar och säkerhet, men the wrängas straff och uthrotande, och thet inthet kan wara något högre ting ther utinnan Wij thetta stycket af vårt Konungzlige Embete excercera kunne, än här hwarest få mångens icke allenast timmelige uthan och ewiga wällfärd är interreserat; Så emädan Eder Wår domb är anförtrodd och J till följe theraf hafwen att skippa rätt få öfwer thetta som andra måhl, iämwäl å Embetes wägnar att tillhålla andre Rätter under Eder Jurisdiction thet samma at giöra och effterkomma, så at ingen må få orsak at klaga thet Justitierne laamt eller långsampt handterat blifwer, fördenskul länder till Eder Wår Nådige och alswarlige befallning at J wille taga Eder thetta ärende före, thet effter edert yttersta förstånd och bästa samwet öfwerläggja, och så therutinnan statuera och förordna som thet må lända Gudi till behag. Rätten till befordran och the nödlijdande till befrielse och hugnadt, och sådant uthan något drögsmaßl, effter som then försummelse man endels här till hafwer förr låtet spörrias, hafwer mehra ländt Satan till ett wijdare insteg uthi hans anfäckningar, och ther altijd bäst och nyttigast

tigast är sådane skadelige och fördärfwellige ting i begynnelsen med alfwar at möta och emootstå. Wi förwänte fördensskuld af eder, at J ingen tijd låten gå förbij, eij heller någon flijt spare Justitien här wid befrämia så här i Staden som annorstädes att administrera och administrera låta, effter som Wij låte thet här med på edert answar fullkombligen ankomma så inför Gud som Ofs, och hwar erlig man, och ther J uthi ett eller annat skulle finna något twifwelsmåhl, så hafwe J Eder hoos Wäre och Rijkets Råd här å orten warande, behörigen therom att förfråga, them Wij och i synnerhet twenne gånger för detta här om beordrat hafwa. Härmed &c.

Carolus.

I. P. Olivekrantz.

IV.

Till Swea Hoffrätt om Trulldomswäsendet.
Dat. Stockholm d. 17 Aprilis 1676.

Carl &c. Wår synnerlige &c. Såsom Wij för någre dagar sedan hafwe Eder Nädeligen anbefalt, att J med alt alfwar, och uthan något uppskåf eller tijdzspillan ad-

administreren och administrera läten Justitien uthi the beklagelige måhl, som af Satans och thes anhangs raseri få här i Staden som annorflädes i provincierne under eder Jurisdiction, sig yppa och icke uthan commotion höras, mycket mindre tåhlas kunne, så emädan detta wärket icke lijder något drögsmåhl effter det dageligen förspörres mehr tilltaga och med icke ringa wåda aff en och annan olycka wara coniungerat, ty hafwe Wij icke underlåta kunnat wåre förrige Nådige ordres alfwarligen att upreepa, som Wij och Eder här med i Nåde biude och befalle, at J ändteligen så lage det dee Personer som beskyllas wara ordfak och upphof till detta owäsendet, måge utan någon förfummelse ställas för rätta och där undfå det straff, som hwar och en då kan befinnas wara skyldig till effter lag. Och emädan J thesuthan drage Eder uthan twifwel till minnes, huru Wij för Ett åhr sådan månde till Eder remittera thet måhl som Kyrkioherdens Hustru i Gäfle Stadh angick *q*), jemwål för Juhlehälgen sam-

ma-

q) Prosten och Kyrkherden Magister Petrus Olai Fontelius hade år 1660 d. 4 Julii blifwit från Consistorii Notarius befordrad till Matheos Professor vid Upsala Academi efter Benedictus Hedræus, som var med döden afgången, samt d. 25 April 1668 förordnad till

maledes till Eder förwijfa thet anfökiande som någre Härader i Vpland då göra månde samma Trullwäsende angående, föruthan det att hela landet af Wäster Norlanden särdeles Städerna där sammastädes än mycket ther öfwer klaga att Commissionerne i förledne åhr blefwo uphäfne och alt sådan hoos them cesterat hafwa, förden skull wele Wij at J Ofs forderligast wette låta hwad orsak warit hafwer at dhe till Eder remitterade ärenden icke spöras wara afgjort, och at J nu utan drögsmahl tage Eder th m samme före, få och hwad Wäster Norlanden concernerar, och gjøre der thet sluth och den förordning som Justitién fordrar till så många nödlidandes förnöjning. Thetta J wille ställa Eder till hörfam och ofördröijelig effterrättelse, och Wij befalle &c.

P. S. Wår Nådige willie är at J desse saker fullkombl. afgjören, få till at dömma som exeqvera låta, uthan någon wijdare förfrågan hwarken hoos Ofs, Wåre

Kyrkherde i Gefle Stad med tilhörande Annexan Wahlbo Socken. Desz hustru Karin Rolandsdotter Bure var af Commisforial-Rätten derstädes år 1675 dömd till döden, förnämligast genom Stadens Borgmästare Carl Falks tillkyndan, hvilken jämwäl sökte berykta henne här i Staden. Regiftr. 1660 P. II. f. 248: 1668 P. I. f. 366 v. Ranf. Acten.

re och Wårt Rijkes Råd i Stockholm warande eller någon annan.

Carolus.

I. P. Olivekrans

V.

Ransakning i Svea Hof-Rätt.

Anno 1676 den 11 Aprilis.

Hs Excell:tz Hr G Sp., Hr G Gyll.,
OB, G St., BG, DP, MC, PS,
LM, IP, IW, PK r).

S. D. Företog Kongl. Rätten Trollransakningen här i Stockholm, angående H.

r) I desfa concept-Protocoll äro endast införda initial bokstäfverne af de för hvar dag närvarande Ledamöter. I stället för att hvarje gång uprepa deras namn, hvilket skulle förorsaka en onödigg vidlyftighet, meddelas här en förteckning å samtliga då varande Ledamöter i Stockholms Hofrätt:

President:

Riks-Rådet Friherre Bengt Horn.

Riks- och Hofrätts-Råd:

Friherrarne Gustaf Sparre, Georg Gyllenfiärna, Lars Flemming, Johan Gyllenfiärna
Jöranson, Thord Bonde.

Vice President:

Arved Ivarsson.

H. Anna Månsdotter *f*), och sedan den war opläsen, inkallades förbete Anna Månsdotter, och förhöltz henne huru hon i Ranfakningen war graverat, med förmaning att hon skulle befinna sin Siälz ewiga Salighet och fanningen bekenna. Jlla. Jag haar bekendt fauningen, men det är wederparternes ondskas och argheet som mig graverer, säijandes: Herre gör ett teckn medh mig att mig wäll går, att the måge see thet som haata mig och skämna sigh.

Frågades Anna Månsdotter 1) hwarföre hon inför Commisforial Rätten sagt: Mig taga dhe, men rooten låta dhe blifwa? Jlla. Nekade det hafwa sagt, beklagandes sigh om hon få olyckelig skulle wara, att Sathan skulle få wijfa hernes perlohn och hampn.

2). Hwarföre hon hoos Hökaren Hindrich Abrahamsfon fallit på sin knää och få

Asfesforer af Adel:

Olof Berling, Gottard Strijk, Bengt Gyllenankar, Daniel Plaan, Marcus Cronström.

Asfesforer lärde Män:

Magnus Utter, Petrus Salanus, Lars Månsfon Mörling, Jacobus Parmand, Jöns Wallwijk, Petrus Kyronius.

f) Christian Selsmans hustru, en mölsmakerka, kallad *Hwipp up med näsan*, efter den tiens bruk att gifwa öknamn.

få förbannat dem som först eller sist talte om henne, Såsom och utaf den 109 Konung Davids Psalm &c? t). Jlla nekade det hafwa giordt, begärandes att dhe som det hafwa hördt, skulle opkomma och afleggia sin Edh.

3). Hwarföre hon tagit sig H. Brita Sippels partie an u), säijandes barnen derföre hafwa afwundh på henne? Jlla. Ingen kan tiena Gudh och diefwulen, derföre troor jag att Sathan inhet kan någon macht hafwa medh en Christen menniskia, som doop och Christendom haar fått. Föregifz än 4). Som skulle gåsen ifrå Giesle Johan Johanson x) bekendt på henne förr

t) Vid nysbemälte ranfakning i Consistorium beskylltes Anna Mänsdotter hafva förbannat Bränvinsbrännaren Lars Jöranson och hans hustru, önskandes att han måtte draga förbannelse på sig såsom sin skjorta och att hon måtte ingå i hans inelsvor såsom vatten, och såsom olja i hans ben. Hustru Anna bekände sig så hafva sagt, men mente intet ondt dermed, utan upläste det ur Bok och den 109:de K. Davids Psalm. Prot. sid. 32.

u) Brita Jöransdotter Sippel ägde i senare giftet till man Murmästaren Iöran Nilsson Gale, som hade intryckt näsa, hvaraf han fick tillnamnet *Näslös*, och hustrun *Näslöfan*, *Näslökan*. Brita Sippel hade tvänne döttrar, i förra giftet Anika Pärnsdotter, 15 år, och i det senare Brita, 6 år gammal.

x) Gris, på sitt 13:de år. Efter ankomsten

förr än någon af dem sedt hwar annan? Jlla, dett är ingen fanning. haar han något bekendt, det må han giöra. Mitt Samweet är reent.

5). Hwem den war den halte Gubben, som uti Consistorio examinerade henne så skarpt, och hwarföre hon skall kallat honom diefwull? Jlla nekade sig kallat honom diefwul, uthan frågat her Hindrichs hustru hwem han war, efter han talte henne så hårdt till y).

Jnkallades pijgan Margreta Michelzdotter om 27 år (på det 28:de), i tjenst hoos Hökaren Hindrich Abrahamsfon. hwilcken effter föregången förmaning att bekenna fanningen, bekende att Anna Måns-

från Gefle, där hans mor vistades och var anklagad för trolddom, antogs han i tjenst hos sin slagtinge Hökaren Lind på Södermalm.

y) Återkommen från första förhöret hos förbemälte Commisforial-Rätt, som sammanträd i St. Catharinæ kyrka, hade Anna Månsdotter gjort besök hos Capellanen där i Förfamlingen Hindrichs hustru Helena Bring, där hon efter tvänne vittnens intygande skulle hafva kallat Kyrkherden i St. Jacob Magnus Pontinus: *den halta djefvulen i S. Jacob.* Anna Månsdotter däremot påstod sig endast haft den utlåtelsen: *där satt en gambal man med en kiep i handen, han war aldrasträngast att Examinerä mig.* Mera hade icke heller Capellans hustrun hört henne säga. Consistorii Prot. jämte Bilagor. sid. 21, 22, 102, 104.

Månsdotter kommit i hoop med henne för Misfommar hoos Hindrich Abrahams-son och förde henne förr än hon föll der på sin knää, tog henne genom wäggen, satte henne först på en koo, sedan på en häst och hustru, waknade först när hon kom uth, och kunde inthet sreeta emoot. fördes förr op till klockorna förr än hon bekende, men nu inthet mehr. war och i natt 3 gr åstadh och hafwa (*de*) sin sam-mankompt i Stadz Trägården, och der fedt een floor hoop medh barn, ibland hwilka hon igenkenner gästen Johan Joens-son en Hökare Sohn, som och i natt där war. Hwarföre inkallades gästen Johan Joensson, som bekende att han af Anna Månsdotter är lenge förder, och nu i denne natt 6 gr. och där fedt en heel hoop, Hindrich Abramsfons Cherstin och Margreta Michelzdotter i denne natt 3 gånger. Frågades om han kenner Anna Månsdotter? Jlle, ja, hon står där, och reed i natt på en koo, en häst, en karll och en hustru. Anna Månsdotter nekade här till, säijandes dhe hafwa öfwerlagt medh hwarandra i förmaket hwadh dhe skole säija. Än förmantes Anna Månsdotter bekenna Sanningen. Jlla. Jag will få omgås med det timmeliga, att iag skall winna thet ewiga. Gudh oplyse dhe Nådige Her-rer. Jag är i Öfwerheetens hender. Lef-

wer jag, så lefwer jag Herranom, dör jag så dör jag Herranom &c. Än berättade pijgan Margreta Michelzdotter widh tillfrågan, att hon är wakande i Blååkul-la, och så ömmer om morgonen. Anna Månsdotter bär in maaten, dantzar med den fuhle och ligger hoos honom. J natt tog hon henne i armen och förde henne genom fönstret: Och opå tillfrågan om hon icke woro tubbat så bekenna, Swarade där till nej. Anna Månsdotter swarade, dhe ähre i en willfarelse, och errera om min perfohn som är skedt på andre orther.

Jnkallades Cherltin Erichsdotter, om 8 åhr, sade att Anna Månsdotter föhrer henne 4 gr. hwar natt. J natt woro en floor hoop med, feer fult (*med*) barn widh bordet fittia, men hon inthet. Anna Månsdotter ligger hoos den fuhle under bordet, klappar och kysfer honom, och dantzar där. den fuhle frågat om hon wille tiena honom, då Anna Månsdotter swarat, Ja. Sade, hon slår henne med pi-skor af flätade ormar, reed i natt på en häft och karll. Anna Månsdotter hade denne klädningen på sig som hon nu haar. Anna Månsdotter sade sigh icke hafft en trå på sigh i natt, som hon nu hafwer, utan en gammal Jacka där nedre i käl-laren.

Förmantes Anna Månsdotter att be-
ken-

kenna sig. Jlla, Om iag kunde frelsa barnen med mitt blodh, wille iag gerna låta mitt lijf. Och skulle barnen wäll blifwa frelste, om föräldrernes argheet icke woro så stoor, uthan bedit Gudh och inthet skyldt på den oskyldige, och icke löpa på gaturne. woro bättre dhe hölles i Scholan, blefwo dhe wäll frij, iag wille gerna hålla präst åth dem, fast än iag skulle blifwa fattig. Än förmantes Anna Månsdotter bekenna sig. Jlla, Willa icke dhe Nådige Herrar iag skall bekenna sanningen. Swarades, Ja. Jlla, Så kan iag inthet annat bekenna, än iag bekendt, och dhe Nådige Herrar weeta inthet Sielfwe om det är en dröm eller Sömpn. Quæst. Hwarföre hon talar om dröm? Jlla, Effter dhe föhras när dhe sofwa.

Jnkallades Karin Persdotter, om 9 åhr, frågades huru med henne war? Swarade, så är det medh migh, Anna Månsdotter föhrer migh alla nätter, får aldrig liggia i roo på min Nattlång. J natt förde hon mig 2 gånger, på häst och karll, tog hästen öfwer gatun, karlen kenner iagh inthet, war först i Postmestarens- och sedan Stadz Trägården. föhrer mig och undertijden om dagen, är altijdh effter mig, kan och nu på stunden det giöra. J natt slipper iagh inthet. Näslöfkan x) är där medh, dantzar och äther. Anna Månsdotter

Q 2

bär

x) Brita Sippel, se sid. 239.

bär fram maathen. kan inthet läsa när hon föhres, får inthet op munnen, och kan inthet tenkia på Gudh. Är döpt och heeter Swarnacka. Är inkrefwen och skuren i fingret, weet inthet om Lärmodren haar något mercke. Hon frågade mig om iag wille föllia till Gältebodh, lofwandhe migh wackra kläder, Sölfwerkanna, och et fat, men war inthet annat sedan iag bekende mig, än Skarn och stickor. kunde i förstonne inthet bekenna mig, ty mitt hierta war så förstoppat, förr än andre barnen kommo i färdh medh migh. Anna Mänsdotter hade bruun kiortell och swart Tröja. Anna Mänsdotter badh Gudh wällignadhe Nådige Herrar som få ransaka, säijandes: hade dhe så giordt i Consistorio, hade Ransakningen warit annorledes. badh att henne icke sådant måtte tillmälas, hon weet inthet där aff. Säijandes, om dhe inthet säge mig, skulle dhe säija mig haftt andra kläder. Gudh weet att iag talar fanningen. Frågades hwadh Gudh hon meenar? Jlla, Gudh i Himmelen.

Jnkallades Erich Erichsön, om 10 år, tillfrågat hwad han hade att säija; Jlle, Anna Mänsdotter gifwer mig maat och Sölfr kannor, dem hon sielf giömt, hon förde mig i natt 4 gr. på en hustru, koo, häst och karll, fätter dem utan föhr i ett Lijder, karlen på hufwud och pisfar på dem.
När

När dhe rijda, fitter Anna Månsdotter främst, hon är inthet rädde, dhe fahra öfwer een Siöö, förbanna Fahr och Mohr, Himmel och Jord, det dhe måste effterläija. Worø i natt i Postmestar Trägården hwarest fullt folck war, och hade Anna Månsdotter på sig bruun kiortell och swart Tröja. Warit i Blåkulla giff, hustrun heter, Trå digh. Frågades om han kenner Karin Persdotter? Jlle, Neij.

Jnkallades Johan Erichson, om 8 åhr, sade sig warit medh brodren Erich i natt 4 gr. befaltes straxt taga afträde.

Jnkallades Per Persson Gråå, om 11 åhr. frågades om han kenner Anna Månsdotter. Jlle. Kenner henne, hon fördt mig till Blåkulla alt sedan Mifsomars, war och i natt åftadh. frågades om Anna Månsdotters kläder. Jlle, hade samma mösfa och krage som nu, såg inthet kiortellen, men medh samme tröja hon nu hafwer. Woro först i Stadz Trägården, sedan i Postmestarens, Så på Stoor Torget och änteligen hoos Bengt Bagares: reed på en hält, en karll, en hustru och en koo.

Ryttmestaren Per Grå och hans hustru inkommo, sade älsta dottren föhres af Murmestershustrun. Frågades om dhe någon owenskap hafft med Anna Månsdotter? Swarade Neij. Men Anna Månsdotter sadhe att Per Gråås hustru welat

genom sin dotter låhna 18 dr pgr på en Tratt, då Anna Månsdotter skall swarat; dhe äre stoore på sig, Inge penningar hafwer iagh. Men Peer Gråfs Hustru neekade få förewetta, uthan sade att Anna Månsdotter war skyldig desse penningar till en annan Hustru, hwilken sende hennes dotter till Anna Månsdotter at kräfia betalning, men hon intet. Wijdare berättade Grås Hustru huruledes dheras Gosse i förstone instendigt neekade sig blifwa förd, men ändtligen när dhe andre barnen honom det öffwertygade, måste han sig bekenna, hwarpå fölgde, at hans Förerika honom mycket illa sedan medfohr; ty strax sade Gosfen til mig: jaa, Moor, nu haar iagh fådt rätt för det iagh bekende mig, Gudh nådhe mig, min been spricka rätt nu, och det wänstra ögat faller uth. derefter flogos uth röda Fläckar på kroppen och en röd ring vnder näsan; blifwandes Gosfen hårdare sedan än förr anfächtadt, hwilken på Gatan en gång kom till mötes medh Anna Månsdotter och sade til henne: du din Trollpacka förer du mig icke? Men hon en annan gång råkandes Gosfen, frågat honom: du din Skiäl, hwij skiäller du mig? Elliest berättade Peer Grås Hustru, at Anna Månsdotter hade sagdt i Consistorio, förän denne låten stillas, blifwer heela Staden itänd; Men Anna Månsdot-

dotter oppå Rättens tilfrågan hwad hon dermedh meente? nekade dertil aldeles, badh Gudh öpna fanningen, beklagandes sig deröffwer at dhe haa lärdt sine barn skiäl-la och spotta effter henne på Gattun; leg-giandes det dertil: Jag haar intet welat fwara hennes Man, Peer Gråå, ty han weet intet aff någre rättferdige Gerninger sielff.

Jnkallades Agneta Gråå, om 17 åhr, föhrs af Näfslöfkan och i natt 4 gr. på sin fahr, en häst, sin Moder och en koo. Frågades om Ryttmestaren och hans Hustru känna sådant? Resp. Ja, de äre siuke där af, wackna uti kall Swett, och äre så krosfode. Sade och, Anna Månsdotter anrättar maaten, hade en bruun kiortell, och desse kläder hon nu hafwer. Admonerades icke af haat och afwund be-kenna, emedan hon skulle wäll wara in-formerad i sin Christendom. Jlla, sade Gudh beware mig der ifrån.

Jnkallades Annika Gråå, om 19 åhr, förehöltz att fäija fanningen, och opå till-frågning tillstodh, när dhe wakade hoos klockaren, optaget gåsfen Erich Larsson, då han stodh på hufwudet och lade honom till rätta. föhres af Näfslöfkan, och i natt warit 4 gr. åftadh. Anna Månsdotter bär fram maaten, hade i natt bruuna kläder på sigh, sade sedan bruun kiortell och

fwart Tröja. Admonerades tala fanningen, men badh Gudh bewara sig annat säija. Sade och, Anna Månsdotter, Näslöfkan och Bengt Bagares hustru a) tråta och fläes om hwilcken skall liggia hoos den funla. Anna Månsdotter tillfrågat hwad hon här om tycker? Jlla, Om hon eller 29 sadet, är doch eij sandt. Du Herre Jesu tom få floor spott, död och pijnan lijdit hafwer, oppenbare fanningen. Annika Gråå sade, Näslöfkan kookar. Anna Månsdr. bär in maaten, reed i natt på Moor, en häft och en koo, fahra öfwer en blå siöö af eldh och Swafwel, där uti många Skepp äre. Sittia rygg emoot rygg när dhe fahra, men weet inthet Orthen hwarest dhe äre. Somblige äre klädde, somblige oklädde. När Näslöfkan blåfer på dem, få dhe kläderna på sig, dhe rijda grenfle, hafwa smöriehornet på wänstre sijdan, med hwilcken smöria hästarne och Stången smörias, äre inthet rädde, kunna eij heller läsa och komma i hug war Herre. wijste mercket i det eena fingret hwar uti hon stack en nåhl, der till hon inthet kände, kom eij heller blodh uth, förr än något effter. Per Gråå herättade huru han i förgår hördt om natten dottren blifwit hemförd och ka-

a) Anna Jöransdotter Sippel, Britas Syfter, gift med Bengt Bagare.

kastadh på golfwet som en flool hade fall-
let omkull *b*). Förehöltz Anna Månsdot-
ter att hon intet kenner till det hon stic-

Q 5 kes

b) Samme Ryttmästare Grå hade jämväl tillför-
ne inför Commisorial Rätten i Consistorium
giort en berättelse om hvad då tildragit sig
med hans barn. Denna berättelse meddelas
här till deras tjänst, hvilka kunna finna sig
upbyggde af det vidunderliga:

D. 4 Febr. förekom Pähr Gråå klagandes
åther igen öfwer h. Brijta Sippel, att hon
twenne hans barn bortförer, giörandes der
hoos åhenne berättelsen. På Kyndersmesjo
Natt, när han lätt wacka öfwer sine Barn,
hafwa Trullpackorne h. Brijta Sippel och h.
Anna Månsdotter kommit dijt, williandes bort-
taga bemte Barn. men h. Anna Larsdotter
tog diitt kallat war, att waaka tillijka med
Pijgan Lisbetha Erichsdotter, befrijade dem
att dhe inthet bortfördes.

H. Anna Larsdotter sade, på förste natten
wij waakade, begynte Gosfen Nils jespa och
sa e rätt nu kommer Trullpackan, ther efter
begynte alle Barnen ropa, nu tager hon bort
ofs. hustrun frågade huarest Trullpackorna
wore? Barnen sade i farstu, ther med stack
hon in en krockot Nåäl igenom wäggspringian,
tå ropade Barnen sij, där är hon, sij, där är
hon, wijsandes uth med een kiep som dhe ha-
de i sine handh. tå högg hustrun till med een
Weedyxe, men råkade inthet på trullpackan,
Andra gången sticker Trullpackan in Nählen
att Pijgan får see henne och sedan huseudh
medh, då ropade Barnen lijka som tillförande
hugg nu till, tå higger o'h samma hustru
till uthi väggen, ther efter sade Barnen nu

kes med Nåhlen. Jlla, kan wäll wara, jnthet haar iag något merckie, will gerna låta syna migh.

Jnkallades Lars och Per Erichsöner, bekände Anna Månsdotter förde dem i natt 3 gånger på en karl, häft och koo, hon fatt främst med den där Mösfan, bruna kior-telen och swarta Tröjan. Anna Månsdot-ter förmantes till boot och omwändelse. Jlla, Badh Gudh oplysa Rätten, sade sigh aldrig fatt troo till Spökerij, troor det-ta war fahnen. Förehöllz henne at hennes nekande kan henne inthet hielpa, och det hon nu här står, står hon för Gudz an-fichte. Jlla, Gudh tu som pröfwar hier-ta

råkade tu och högg håret uthaf henne, när hon begynte see till, fan hon här både på yx-en och på Wäggen.

Then andre natten tå the waakade, kommer åter igen bem:te Trullpackor in uti Stuf-wun till Barnen, och willia them borttaga, men finge jnthet för bem:te hustru och Pij-ga som öfwer dem waakade. Nähr h. Brijta Sippel inkom igenom Wäggen hafwer hustrun huggit håår af henne (som Pår Gråd Bar-nens fader inför Commission upwiste) och sedan for hon under Bordet som en floor Muff och hustrun slog uppå den samma med yx-hammaren. Dhenne berättelsen wara sann, wil-le hustru Anna Larsdotter och Pijgan Lisbetha Erichsdotter afläggia sin Eedh

Här emoth neekade h. Brijta Sippel och sa-de sig ingalunda wara den samma som Bar-nen förer. Sam. Prot. fid. 59.

ta och niurar, tu ware min skiöld, han weet dhe rätte och reenhiertade, och löhne migh som iagh handlat. Wällsignat ware Gudh för gått Samwete!

Inkallades Skräddarens Anders Hups dotter Elisabeth, på 12 åhret, och en hop andre barn medh henne, och allesamman bekende på Anna Månsdotter att hon dem föhrer till Blåkulla. Frågades om Anna Månsdotter kenner alle barnen? Resp. Neij, kenner inthet flickan medh Mysfan. dhe hafwa wäll anförare med sig som gifwer dem in hwadh dhe skola säija.

Inkallades Lifsbeta, Hókarens Per Jacobsfons dotter, och grätandes bekende att hon föhres aff Anna Månsdotter, hon gifwit äth sig och brodren bruna kläder, som nu inthet annat äre än stickor, reede på deras stoorra bruna koo, och war Blåkulla på Galgeberget och när hon inthet får dem, tager hon koon. fade och Lifsbeta hon kommer inthet närmare dören än 3 steeg, är nu sluppen i Englakammaren, där är en lijten hwijt som slår maten utur henderna för dem. Anna Månsdotter haar fått en Skriff af den Onde at få bekenna sikh, den hon skall leggia på Stocken när hon går uth. brefwet war ett stoor breef med gröna band och en grön ask. Anna Månsdotter kyfde den hárdes fötter och badh att få beken-

na

na sigh, Men om Näfslöskan bekänner, skall hon kastas i kettelen. Flickan gree och klagade at hon blifwer få illa slagen när hon kommer dijt. Anna Månsdotter förmantes bekenna Sanningen. Jlla, flickan haar hört sådant tales af andre. Skall med fasta och böner bedia Gudh vplysa dhe Nådige Herrar at finna på sanningen, säijandes sigh wäll wara en Synderska, men aldrig giordt Compact medh diefwulen. Flickan frågade om hon mins när hon reedh på Moor om Mattzmålse natten. Jlla, hwarföre är icke Modren här?

Förehöltz Anna Månsdotter om dhe fullwäxte pijgorna och Oloff Mattzson som på benne bekenna. Jlla, Jagh har sagt sanningen, Men Gudh döme dem och mig emellan. Sedan nu alle barnen effter be-faldning hade taget affträde, förmahntes Anna Månsdotter än ytterligare sig bekenna, effter hon ändå intet kan slippa och undgå, emoot så mångas, icke allenast små barns, uthan jämwäl andras, som till sine laga åhr kombne äre, enhellige bekenne-se; men emedan Anna Månsdotter intet kunde dertill bringas, blef hon i sit för-ra fengelse igen infördh, men, wed aff-träde, begärade aff Kongl. Rätten att blif-wa förskont med det hårda Fengelse och få fättias i et annadt, der hon sinne nå-
gon Präst till sig, at tahla med. hwarpå
hen-

henne blef til swar gifwet: at så lenge hon intet wil bekenna sanningen uthan neekar til det som så monga henne öfwertyga, hafwer hon intet bättre eller lindrigare Fengelse förtient; när den tiden kommer een gång, skal hon wäl få Präst til sig; j medler (*tid*) förblifwer hon i sit förre Fengelse. Refolwerade doch Kongl. Rätten att Secretarius Collegii Hr. Ehrenhielm skulle gå till Pastorem i S:te Jacob M. Pontinum medh begäran han wille i morgon taga Anna Mänsdotter i förhör, kan henda han kunde bringa henne till någon bekennelse.

A:o 1676 den 17 Aprilis

Hr G Gyll., L Flemming, Hr Joh. Gyll.,
Thor B, O B, G St, B G, DP, MC,
P S, L M, IP, PK.

S. D. Jnkallades Anna Mänsdotter, tillspordes huru hon sig betenckt hade sedan senast? Jlla, Jag har tenckt på min Gudh alt sedan. Förmantes till rätta sanningens bekennelse, och at hon skulle besinna huru många wittnen som emot henne wittna, åldrige pijgor och drengiar. förehöltz henne och om det Salt och Rogh som Wachtmästaren hoos henne funnet. Jlla, hade ingenstädz att giöma hwad hon hade, utan på sigh.
Eff.

Effter vidare förmaning till bekennele, contesterade hon sin oskyldigheet och wille inthet annat bekenna för denne Rätten än som stodo hon in för Gudh, och der icke Gudz Nåde warit, hadhe hon aldrig kunnat emotstå det swåre berychtande och fengellse, som henne öfwergånet är, protesterade vidare på Ed af dem som wittna skulle. Jtem förhöltz henne den Roothen som hon nämpdt i Commisforial Rätten, hwem den wore. Jlla, Gudh weet hwem iagh skall mehna, Jag menar mycket, det är den fuble Sielff. Om iag wiste någon annan rooth och iag det icke bekende, woro iag af fahnen, och Gudz Ande wore aldrig hoos migh. Önskade Gudz upplysning på dem som barnen föhra. om iag finge präst och ginge här till döden, är iag säker om saligheeten för min oskyldigheet skull.

Jnkallades Oloff Mattzson, om 18 år, tillspordes om han kende Anna Månsdotter? Jlle, Ja. hon haar fördt mig i Natt 5 gr. fördes honom till Sinnes att han för bekendt, många gångor. Såsom och frågades honom, om han någon öwenskap med henne hadhe? Jlle, hade intet ondt till henne. Sade vidare sigh bekendt för Past. Duræo i S:te Catharina. Sedan hon nu är blefwen fatt, har hon honom fördt hwar natt 4, 5 à 6 gr., Säiandens, när hon ofs tager, tager hon ofs i

ar-

armen, föhrer ofs uth genom wäggen som ypnar sigh, fetter ofs på koo, häst eller något annat, jempte en poike Johan Joensson, och kan see honom när iagh kommer uth, att han på koen sitter och hon främst, förandes ofs op i wädret, och till ett stoori huus. Frågades om han war inskrefwen och döpter? Jlle, Ja, war döpter, heter Fietter, wifandes merke i fingret, seijandes sigh dantza på golfwet, och kende ingen mehr än Anna Mänsdotter och hennes Syfter. Frågades om han sedt elderna brinna i Blåkulla? Jlle, Nej.

Jnkallades poiken Johan Jonsson, spordes, kenner du Anna Mänsdotter? Jlle, Ja, hon waret till wägz i natt 5 gr, woro och andra med i Blåkulla, och hade h. Anna på sigh swarta kläder.

Jnkallades Hökaren Hindrich Abramson och förehöltz honom om sin bekenelse för Commisforial Rätten, befalltes och nu sin berättelse giöra om detta trollwäsende. der hoos frågades om Anna Mänsdotter haar något emot Hökaren Hindrich Abramson? Jlla, intet utan han bracht mig i detta rychte och är nu min uppenbahra afwundzman, hans gosse ropte effter migh och talte om mig, Näslösfens hustru och Bengt Bagares hustru, då hon förundrade att man altijd talte om henne. Togh afråde.

Di-

Discurerades af Kongl. Rätten om Hendrich Abramsfon skulle tillåtas afleggia Eedh. Refolverades att honom den må tillåtas.

Inkommo Hs Excell:tz Præfident hög-wälb:ne her Bengt Horn och Hs Excell:tz her Gustaf Sparre.

Inkallades sedan Hökaren Hindrich Abramsfon och effter aflagd witnes Eedh å book berättade att Anna Månsdotter kommer till honom, frågar hwem bekenna barnen på? men i det hans gäse inkommer frågar hon honom, hwem honom föhrer? Gåsen swarade, fråger presterne som ofs examinerat. I ären den som mig föhrer. Då lade hon sig öfwer bordet, badh Gudh oplysa henne, kan henda Sathan wijfer sig i hennes perfohn. då H. Margreta sagt åth henne, kan skee I föhra bort barnen, och Cherstin Mårtensdotter i det samma sagdt, iag har sedt eder H. Anna Månsdotter heele denne tiden i Blåkulla, då klappade hon sig på lähren, grufwandes sig der öfwer och föll på sina knään, badh fahnen taga den som förfst eller sidst talar om henne och på henne bekende. Sedan tager Hindrich Abramsfon henne i armen och leder henne ut, då säger Anna Månsdotter, om så många tusende sutto på hwar fingerände, skall iag äntå intett bekenna migh. Jlla, så fant som

föm Gudh haar skapat Himmel och Jord, så är det intet fant, han war intet i Stugun. Tillstodh doch Anna Månsdotter sigh fallet på knäå, och bedet Gudh skulle oplysat. Margreta Larsdotter tillspordes om hon war hoos Hökaren Hindrich Abramsfon då Anna Månsdotter så badh? Resp. Ja, Sade och att Hökaren togh henne i armen och förde henne vth.

Exciperade och Anna Månsdotter emot Hindrich Abramsfons aflagde Eed, berättandes huru han emot förbud hade såldt öhl, och wille äntå för Rätten afläggia sin Eedh att han war oskyldigh, achtar altså lijka mycket om han i detta måhl swär.

När som taltes om Bränwinsbrennaren Daniel om han skulle wara hemma i Staden, Swarar Anna Månsdotter, säijandes han är hemma. Frågades huru hon det kunde weeta, emedan hon på fierde weckan haar suttet fängzlig, och som hon tillförenne bekendt, intet fått tala med någon menniskia. hon måtte wisserligen någon hafwa som henne sådant säger. Jlla, Han är en Borgare här i Staden, derföre menar jag han måste wara hemma och bruka sin borgerlige näh-ring. Ach Herre Jesu för din bittra pina och död oplyse fanningen!

Frågades Anna Månsdottr hwad hon giordt hoos Bengt Bagares hustru om nätterne klockan 12. Jlla, Jntet warit hoos Bengt ne Bagares hustru om Nätterne kl. 12. om det icke är skedt när hennes dotter war brudh, det hon och sade sig ej heller minnas. Badh åter: Herre Gudh för dit helge Nampn och lyffte skull, låte fanningen komma i dagzliufet, då skole deres Excell:tier fäija jag woro oskyldig.

Jnkallades H. Elifabeth Sperling och tillspordes om det hon tillförenne widh Ranfakningen haar om Anna Månsdotter bekendt att hon henne skolat undfagt. Jlla, Hon tiente mig, och iag skulle gifwa henne 40 dr. om åhret, då förfohr hon för mig min wigningz ring och någre perlor, hwarföre iag anklagade, henne på Cämmers Cammaren, då undlade hon migh iag skulle aldrig glömmat. fraxt effter fick iagh sådan werck i behnen, då iag skickade till henne, badh om hon wiste någon råd, hon wille giöra mig godh, Hon swarade nogh blifwer hon godh, och effter 14 dagar blef iag bättre. Elliest går mig alt emoot, att iag kan intet nära mig. Gudh weet hwar af det är. Beklagade och huru hon för hennes skull wardt dömdert till 40 mkr dem hon intet är mechtig att böta &c. Anna Månsdotter nekade till hafwa henne tient, utan alle-

allenast medan hon war borta till Perlesmesle Marknad lofwat achta hennes huus, derfore hon skulle gifwa henne 2 dr om weckan, Eij heller satt någon wärck i hennes behn och henne sedan botat, önskadhe att det måtte komma i hennes behn som hon henne hade giordt, Sade det warit en gubbe som haar läfet bort wärcken. berättade än ytterligare, huru H. Elisabeth Sperling skall kokat, och med rijs basat den 6 dr pläten hon af henne en gång fick.

Anders Hansson Stadztienare berättade huru Anna Månsdotter blef ransakat när hon fattes i fengelse, och hoos henne funnits något rogh uti ett knyte stoppat under Tröjan, frågades hwadh hon dermedh skulle giöra? Jlla, Jag togh proof och wille wijsa det min Man förr än iag tordes kiöpa, stack det altfå under Tröjan widh bröstet. Sade sig och fuller hafft kiortelläckar, hwareft hon kunnat förwaran, men stoppat doch under tröjan.

Jnkallades Giesle poiken Johan Johansson, tillspordes om han kende Anna Månsdotter och sedt henne i Blåkulla? Jlle, weet inthet om iag kender henne. Jntet har iag sedt henne i Blåkulla som iag kan weeta, utan Muurmästar hustrun haar iag sedt där. Då swardade Anna Måns-

dotter: Alle dhe som regeras aff Gudz Anda, fäija sig intet sedt mig i Blåkulla.

Frågades hwarföre hon intet kan gråtha? Jlla, derföre att Gudz Ande är medh mig och styrcker mig. Jag haar denne tijden nogh gråtet, det dhe fuller skole weeta som höra mig i fångelsf. får iag en book att läsa uti, få kan iag wäll gråta. Tog afrträde.

His Excell:tz Præsidenten Högwälb:ne her Bengt Horn excuserade sikh, effter han i går intet war tillfagd, och förden-skull intet waret här af förste begynnelsen af Ransakningen, kunde han ej heller wara med uti dömande, badh derföre at deres Excell:tier och Kongl. Rätten wille denna Saaken fluta. Resolwerades att med domen öfwer Anna Månsdotter differeras till desd dhe andre woro för Kongl. Rätten examinerade.

Jnkallades pijgan i Engfiö gården Maria Jöransdotter, född i Kerbo Sochen, är hoos fine föräldrar här i Staden, Snic-karefolck, klagade öfwer Smedz Karin som henne förfördt, och först frågat henne om hon wille föllia henne till Giäftebudh, hwilcket skedde 8 dagar för Misfommars, hon aldrig kendt henne förr. Sade och Smedz Karin till henne, där äre många dine bekändte, då hon och där till bejakade. tog så henne om Natten,
wifte

wifte intet förr än hon war framme, och gaf henne en knapnahl, hwareffter Maria fått en sådan sweeda i hiertat. Sade sig intet minnas hwar på hon förde henne, i förstonne war där mycket wackert. hon så beslijtat sigh att lära henne, att hon nu är utlärdd och kan föhra andra. 8 st:n barn föhrer hon, dem hon tillijka medh Stången fick af Karin, af hwilcke barn 4 st:n äre hennes broders och Systers barn, de andre kenner hon intet, H. Anna Zippel klädt henne till brudh och är Drottning i Blåkulla. Seer där många men kan intet kenna någon. War och i natt ålstadh. så lenge hon är waken är hon frij, och så lenge hon der är, är hon och waken. Sade sig intet kenna Anna Mänsdotter, aldrig heller sedt h. Anna Zippell annorstädes än i Blåkulla, wifte doch att det woro hon, och skulle wäll kenna igen henne, om hon finge henne nu see. Beklagade sigh så olyckeligen wara förförd, bad Gudh beware sig at föföhra de små oskyldige barn, iag wille heller wara dödh, iag skiuter mig i Öfwerheetens hender.

Befaltes Advocat Fiscalen at extrahera alle rationes utur Ransakningarna effter den seed som bruklig är i Kongl. Rätten.

Maria Jöransdotter befaltes taga afträde neder i Cantzeliet.

Discurerades om ranfakas skulle om Bengt Bagares hustru, H. Anna Zippell, i Rådflugan eller här i Kongl. Rätten. Refolwerades att såsom detta woro en Extraordinarius procesfus, och fordrade at man figh skyndar, borde det immediatè optagas här i Kongl. Rätten, skickades förden skull Borgmestare och Råd h budh, at dhe sig med henne intet befatta skulle, effter dhe förr hafwa befrijat henne c).

Jakallades Petter Hållendares Trumpeters Enckia H. Maria Lehman, och gjorde en lång relation om den Syyn hon sedt om Natten, om en hwijt dufwa, som kommet flygande till henne i Sängen, fatt sig på hennes bröst, för hwilcken hon mycket blefwen rädd, meenandes den warret någon Häx eller Trollpacka, slog henne med handen bort från figh, men kom åter tillbaka dragandes, då hon dragit lakanet och täcket öfwer hufwudet, kände at en drog det aff hennes ögon, då hon opseendes, sågh i Måånkenet en gammall Man i hwijta kläder medh långt grått Skägg och dufwan fittia på hans hufwudh, som talade henne till medh befallning, at hon in-

c) En 9 års gammal gäse hade i Rådftu Rätten beskyllt henne att föra sig till Blakulla, men hotad med ris återtog han beskyllningen, och Anna Sippel blef frikänd. Consist. Com. miss. Prot. sid. 66, 67.

intet skulle fruchta sigh, han wiste wäll hon wore en bedröfwat Enckia, och att hon skulle säija H:s K. Maj:tt, att han skulle hålla rätt och rättfärdigheet wedh macht, hielpa de fattige barnen ifrå Sathans frestellser, och andre som förtrychte woro. Åter andre reefan kom denne rösten till henne om natten, då hon ingen fäg, utan hörde bahra rösten, befallandes henne det samma som tillförenne, säijandes, du olydige Tienarinna, haar iag icke digh befalt det och det att giöra, och hon swarat sig intet töras, då rösten twenne reefor sagt till henne, du skalt, du skalt, hotandes henne med allehanda plågor, läggiandes detta där till, ty elliest skall H:s K. M:tt ingen lycka hafwa med alt det han Sigh företager till watten och till landz, helst effter allenast 5 perfohner waret som rätt boot och bättring i denne böndagen giordt hafwa. Tog afträde.

Jnkallades H. Brita Zippel, Näfslöfens hustru, och förehöllz henne widlyfteligen huru hon woro anklagat, och i ranfakningen graverat, förmantes gifwa Gudh ähran, och bekenna Sanningen. Jlla, Jag är till ingen ting skyldig. Jag står här för Gudh och E:s Excell:ier. Herre tu som opläter dumbars Mund, tu låte fanningen i dagsliufet framkomma. haar nu Sathan fått tillåtelse att wijsa sigh i

min hamn, intet råder jag derföre. Förehöllz henne att hon tillförenne warit misstänckt för Trulldom, och skola waret orsak till at Cornelius Skeppares Skepp förgickz. Jlla, contesterade Gudh att hon icke rådde för at hans Skepp förgickz d), och at Sångar hustruns flicka henne hade beskylt för Trulldom, war hon där till muutat.

Sades H. Brita Zippel att hennes flicka skall allerede bekendt på henne. Jlla, kan skee, Gudh bättre, hon är sådan som dhe andre barnen. Men jag är oskyldig, aldrig haar jag warit i Blåkulla, eller med sådant folck vmgåtz. Berättade så huru Sathan kommit till henne om Natten,

*) I Commisforial-Rättens Protocoll berättas denna sak sålunda:

D. 23 Decemb. uplästes Södermalms Ciemners Cammers Protocoll uti een Ransakning hållen d. 20 Julij A:o 1668, emellan h. Brjta Sippel och en skieppare Cornelius Sijcken samt hans hustru Sigre Erichsdotter, hwilka beskylte h. Brjta, det skulle hon hafwa förgiort ett skiep och låtit Satan, förmedelst sin tillhyndan, kasta Skiepparen af häften på wägen, när han reste till Dalarne. Men som samma skieppares hustru Succumberade Probando, blef h. Brjta Sippel frikallat igenom Rättens dom, och Skiepparens hustru som henne en så groff beskyllning påbördade, med straf belagd. Samma Prot. sid. 58.

ten, såg uth som Hökarens Hindrich A-bramsfons hustru, uti rödh yllenskiorta, då hon skall förkräcktz och sagt: Ach Her-re Jesus! straxt skall hon förswunnet, och elden på spijien flugit henne i ögonen. Frågades henne om hon intet wiste af den elden på Skeppzholmen waret löös? Jlla, Jag har intet wetat af någon eldh. Om hon icke waret med i Blåkulla när Anna Månsdotter fick det stoorä brefwet af Sa-than som barnen weeta berätta? Jlla, Aldrig war jag i Blåkulla. Om hon icke brukat Signerij och låtit igenmahla det för henne bortstulet war? Jlla, Aldrig har iagh öfwat något Signerij, eij heller nå-got igenmahlett. Hwarföre hon buret i sin Muff een stoor knijf, williandes där medh dräpa antingen föräldrarna eller barnen, som på henne bekenna? Jlla, Hon wille heller döo för begånget dråp, än oskylldigt som en Trollkohna.

Frågades hwar hon fått den röde flecken på sin rygg som hon så mycket öhmmat öfwer när dhe taget på honom, om hon war icke af Sathan slagen som barnen bekenna e)? Jlla, Aldrig haar

R 5

iag

- e) Härom förekommer följande uti Commisforial-Rättens Protocell i Consistorium:

Kyrkjoherden uthi S:te Catarina Refererade H. Brijta Sippel war myket illa sjuk, att han motte besökia henne med Herrans höghwördige

iag waret af Sathan slagen, kan skee iag war öhmm af det iag legat twå dagar till Sängz. Förelästes henne af Ranfakningen om flecken. Jlla, är aldrig sant, sade sig aldrig öhmat; Vthretta du Herre min Saak, och

Nattwardh, inthet annat meenandes än en het sig feber för handen wore. Men straxt ther efter inkommo 2:ne Poijkar Petter och Lars Erichs-son klockarens söner uthi S:te Catarina, säjandes att h. Brijta Sipel hade fått mycket jlla hugg af Sathan för det hon inthet skaffade dijt så många Barn han wille, ther af ligger hon nu siuk, han piskade henne med rött rijs och med en klubba. H. Anna Mänfsdotter hielp- te och then Onde att draga tröijan af Sippelen och slog henne med ett annat rijs. Commis- sion frågade hwadh h. Brijta tå sade när hon så wart slagen? Resp. min Gudh, min Gudh skona mig.

Uppå dhenne berättelsen fans skidligit att försända någon af Stadzens Medicis dijt, hen- ne att bepröswa, hwad siukdom thet wara motte, hwilket och skiede igenom Mest. Hans Schuliz, hwilken igenkommandes berättade, att hon inthet giärna wille efterlåta, besee sin kropp: men han sade sig hafwa exprefs befall- ning sådant att giöra, hwar emoth hon sedan eij neka kunde; han fan ingen blänat heller får uppå hennes kropp, uthan mitt uppå Ryg- gen een blodh rödh fläck, stoor som een tald- rikz bricka och när han rörde med sitt fin- ger wid samma röda fläck, roppade hon högt ther wid och tahlte inthet, men sedan sade hon, J ähren mycket sälle som hafwen fått besee min kropp. Sid. 50.

och hielp mig. Jag haar intet bestella med fahnen. dhe giöra medh migh hwadh dhe willia.

Inkallades en Mätares dotter Karin Oloffsdotter, 11 åhr och 3 Månader, förd af Näfslöfkan i natt 4 gr. på häft, karll, hustru och koo. J fiohl förste Bönedagen förste gången, är nu $1\frac{1}{2}$ åhr, fått gåfwor af henne, en klädning, gullskåhl och Söfwerbägare, men klädningen är nu intet annat än en rödh slarfwa. Bagarehustrun är krönt i Blåkulla till Drotningh, hwareft är mycket wackert. Hult. Brita Zippel dantzar där, och den onde speelar medh rumpan, får nu intet dantza sedan iag bekendt mig, gör nu intet. Sade sig waret tilstades när dhe kastade Tärningh om hwem skulle tända elden på Holmen, och föll lotten på Bengt Bagares hustru, men hon wille inthet, men Näfslöfkan det giordt. Haar och där speelt kort. Sedt där ett Skepp och ett huus brinna, Men skulle framskippet alls brinna. Jlla, Aldrig haar iag warit i Blåkulla, hoppas aldrig komma där, Aldrig sedt fahnen, hoppas och aldrig få see honom. Åkallade Gudh. Frågades hwad Gudh hon mente? Jlla, Gudh i Himmelen som Himmel och Jordh skapat hafwer.

Inkallades M. Hans Schultz, Barberaren, berättade warit hoos H. Brita Zippell

pell tillijka medh Barberaren M. Joh. Gerting och Klockaren i S:te Catharina, då funnet på hennes kropp en rödh fleck, floor som en bricka, något rödare än andre huuden på hennes kropp, när han togh på honom, öhmde (*bon*) sigh och sade Oij, hon då sagt heele kroppen war på henne som fänderkrosfat. Jlla, begärte Barberaren skulle afleggia sin Eedh. war iag öhm, war det af iag har legat. Sade sedan hon hade Styng i wänstra sijdan in igenom wårtan, där af hon öhmade sigh. Sade wijdare: J skole döma min kropp, men Gudh dömer Siälen.

Jnkallades flickan Anna Getrop, frågades om hon kende H. Brita Zippel, Swarade, Jag föhres af henne till Bläkulla, men bekende mig intet förr än Giäflepoiken bekende på mig. Sade sig wara lockat af Brita Zippell och hafder till Gästebudh, fått äta och dricka, men intet blifwit mätt. j natt waret till wägz förder af henne på en häft och karll, hon haft dhe kläder hon nu hafwer, hon kookar maathen, och iag soopar 3 gr. i korfs, elliest får iagh hugg. Bengt Bagares kläder dem barnen till brudh. Wigningeu skeer medh förbannelse. har fått 2 barn. Hennes Man heeter Necken den elake fahnen. Läsa där en bön och förbanna Fahr och Mohr, Syfter och broor och
alt

alt det heligt är. Frågades om hon intet kan läsa där? Jlla, Nej får intet tala.

Frågades om H. Brita Zippel kan den bönnen? Jlla, Neij, den högste Gudh är öfwer mine tanckar.

H. Brita Zippel begärte få fittia annorstädes och kläda om sigh, att barnen intet skulle få see hwadh kläder hon hade, så meente hon skulle dhe wäll fehla om hennes klädebohnat.

Togh affträde.

Jnkallades Cherstin Sigfridzdotter, om 15 åhr. Sade sig föhras af Näfslöskan H. Brita Zippel alt fedan Pingst, fått i Blåkulla af henne förähringar Sölfwerkanna, ring och Sölfwerskeedh. Waret i Natt äftadh 6 gr. på häst och karll, hon twätar åth den Onde. Anna Zippell får hugg af den Onde, hon och undertijden aff en klubba. Är där giffter, fått en Man heerer padda, Men kan intet läsa deras böhn. Jlla, Aldrig haar iag waret i Blåkulla, aldrig heller kommer där, föhras barnen, så föhras dhe af fahnen. Aldrig haar iagh giordt compact medh honom.

Jnkom Ryttmästaren Per Gråå, berättade att hans ene dotter ligger siuk och som hon säger, skall wara slagen af Muurmesterskan. Jnkallades så dottren Annika Gråå, 19 åhr, sade Näfslöskan föhrer henne, förste gången sedan hon lagt
sigh

figh om aftonen, fått af henne Söf-
kanna, Gullkanna, en klänning, waret
giffit med en mycket liten Man, skulle
wara en Bookhållare. tycker sig see Skepp
i Blåkulla, och eldh der på fwäfwä. Satte i
natt mig, sade hon, och andre på en
flarenbarck, Näfslöfkan fatt fremst, logh
och fkrattade, Seer henne spela kort och
Tärning. Sade och sedan wij bekende ofs,
piskar hon ofs med 12 ormar, men gör
intet få ondt som af klubban. Jlla, Nee-
kade till alt detta. Seer Bengt Bagares
hustru med kruusat hår och demanter,
ähr drottning där, Men seer nu illa uth.

Jnkallades Annika Johansdotter Blom,
om 12 år, Sade figh i Natt warit i Blåkulla
1 gång, den fuhle war luden, hade folckhuf-
wudh, spelade under bordet. berättade och at
Jöran Hökares hustru fördt henne, men wa-
ra bortbytt moot en poike. Men Brita Zippel
regererade, seijandes: huru kunde iagh föh-
ra barnen der uth, som nu står här. iag föh-
rer dem intet, utan sielfwe diefwulen.

Jnkallades Engzfiö pijgan Maria, frå-
gades om hon kende denne hustru, Nembl.
Näfslöfkan? Jlla, Kenner henne, men intet är
det Bengt Bagares hustru som klädde mig
till brudh. Togo begge afträde. Men in-
kallades åter Engzfiö pijgan. Sedan Anna
Månsdotter inkom, Sadhe sig inthet kenna
henne, effter hon intet wäll får see där.
Jnkal-

Inkallades Elisabet Wellendorff, 18 år, klagade öfwer Skräddarhustrun Tyfk Annika fördt henne sedan 3 weckor för Påsk. berättade gråtandes at hon följt Tyfk Annika heem, hon talt med henne på wägen, bedit föllia sig till Gästebudh. Sedan om Natten sagt till henne: waak op du floore helfwetes Elbrandh. Sade och hennes broder föhres af Anna Månsdotter och Näfslöfkan. Jtem att när Anna Månsdotter war uthe, stodh den fuhle baak om henne som en swart karll och tahlte medh henne. Hwar till hon aldeles nekade, säjandes: Jag haar inthet fahnen i faggorne medh migh. Gudh beware migh. Sade och Elisabeth Wellerdorff att Bagarehustrun är drottning i Blåkulla.

Frågades Anna Månsdotter hwij hon icke befwärade sigh öfwer Per Gråås poike som henne på gatun skiäldt för Trollpacka? Jlla, Jag hörde det inthet, utan barnen sade, hon haar skiäldt mig. Tog affträde.

Inkallades Bengt Bagares hustru H. Anna Zippell, förehöltz henne widlyffteligen orsaken hwarföre hon woro opkommen och det rychtet om henne war, med åtwarning till Sanningens bekenneffe. Jlla, Herre Gudh som ransakar hierta och niurrar, han oplyse Eder att sinna på sanningen. Jagh är döpter i Jesu Nampn &c.

contesterandes ytterligare Gudh med oplyffte hender och långt tahl, sin oskyldighet, säijandes sig intet weeta af något ondt, beropandes sig opå sitt dygdige förde lefwerne, huru hon wore af ährlige föräldrar, wäll optuchtat, hållen till Gudzfruchtan, som hon och ännu sitt huusfolck der till håller &c. Frågades H. Anna Zippel om hon icke tillförenne warit uti slijkt rychte? Jlla, Neij. Om hon icke kenner Karin Lang, som hon skall lärdt någon konst, at ingen Rätt skulle bijta på henne? Jlla, kenner inthet Karin Lang.

Inkallades Engzslö pijgan Maria, (*frågades*) om hon kende denne hustru? (Nembl. H. Anna Zippel) Jlla, Jag tycker iag drager känsfell på henne att hon klädt mig till brud. Jo, hon haar klädt mig 3. gr. till brudh i Blåkulla. hon är drottning där. haar en wårta på halsfen. reeff op Taffzhufwen. H. Anna Zippel swarade: kan skee dhe see fahnen.

Elisabeth Wellendorff inhades, sade sig kenna H. Anna Zippel, hon är drottning i Blåkulla, är klädd som en Grefwinna med Släp, Demanter och läckar. Bengt Bagare är där och, räcknar pgr, Spelar och winner Sölfwerkannor.

Annika Gråå, 19 åhr, och pijgan Margreta Michelzdotter, på sitt 28 åhr, be-

bekende och på H. Anna Zippel hon dem klädt till Bruder i Blakulla. Sade och Oloff Mattzson hon klädt honom till Brudgumme. Jlla, Alldrig är iag någon Trollkäring, Sathan måtte wisserligen förblinda dem ögonen. Sade ytterligare: Menen J att om iag änskönt döör, J ändå slippa straffet och helfwetet?

Elisabeth Carlsdotter, om 18 åhr, inkallades, Sade sig alt sedan långt för Juul af Näslöfkan blifwit förd till Blakulla, hon kommet tillhopa med henne då hon skulle gå uth klockan 8 och köpa lius, bedet henne föllia sig till Gästebodh, gifwit henne 1 Rdr i Städzel och sedan en Sölfwerkanna, dem hon med henne needgrafwet. När hon wille gå och gräwa op gåfworna, ärnandes föllia bort Sölkannan och köpa sig kläder före, wille hon det inthet, utan flog kull mig 3 gr. på garden. Sade den Onde tog igen paslet aff Annika Månsdotter. Berättade ytterligare om H. Anna Zippel at hon klädt henne till Brud, fått tree Män, Fuhlpiska, Trädu och Styggetacka. Sade Bengt Bagares hustru och Näslöfkan spelat Tärning om hwem som skulle fötia Eelden på Skepzholmen. Men Bengt Bagares hustru wille det intet giöra, då Näslöfkan sagt, Jag går frijmodigt till att giöra det. Bengt Bagares hustru war

S

i Natt

i Natt i Blåkulla, greet och klagade sig för Fahnen att hon war fängzligh, lågh hoos honom under bordet och sade kiære Stoorfahr hielper migh. Jlla, Nekade, fäijandes: Jagh är till fredz hwadh dhe med mig giöra.

Frågades Bengt Bagares hustru H. Anna Zippell hwarföre hon fändt effter Anna Månsdotter om Nätterna. Jlla, Nekade hafwa fändt effter henne. Om hon hafst någon finnedreng hoos sig i tienst Mattz widh Nampn? Jlla, Ja han haar tient mig i 3 åhr, kom från mig Påske-tijden.

Inkallades Skräddarhustrun H. Anna Simonsdotter (aliäs Tysk Annika) som okallader war opkommen i Håfrättzförmaaket, och frågades henne hwarföre hon kommer här op? Jlla, Effter Scholmestaren Chron f) flaget henne på Mun, och sagdt hon föhrer hans barn, giörandes der iempte en hög contestation om sin oskyldigheet. Confronterades med Elifabeth Wellendorff, beklagade som tillförenne att hon af henne föhres till Blåkulla, bär där maaten fram och färgar. Jlla, Nekade,
badh

f) Tyska Skolmästaren Hindrich Christian Cron eller Crom var gift med Snidkaren Wellendorffs enka Anna Fältz: denna hade med sin förra man dottren Elifabeth 18 år och sonen Matthias 10 år gammal.

badh Gudz doom komma öfwer figh, säi-
jandes: liug i Jesu Nampn, liug, liugh.
Jnkom och Samuel Öhrns Enckia, beklag-
andes att hennes barn föhras af denne
Tyfk Annika. Jlla, Nekade. befaltes ta-
ga afträde. Resolverades att denne Tyfk
Annika skulle fättias fångsligh.

Secret. Cojet refererade om någon
fmörria Borgmest. la Valles hustru skall fått
af H. Anna Zippel för sin dotter, som
Siuk ligger. Wart altså Handlings Skrif-
waren Petter Salin befalter aff Secretario
Collegij, att gå dijt och begära samna
fmörja.

A:o 1676 d. 18 Aprilis.

Præses, Hr G Sp., Hr G Gyll., Hr L F,
Hr J Gyll., Hr Th. B, O B, G St,
B G, D P, M C, P S, L M, I P,
I W, P K.

S. D. företogz om Trollwäsendet i
Stokholm, då H:s Excell:tz Hr. Johan
Gyllenstierna moverade att Kongl. Rätten
skulle wara betänckt på något wißt fått at
extorquera Sanningen, ty crescentibus de-
lictis, crescat poena. Detta är en extra-
ordinarius casus, föreflogh tortur, wägning
och watupröfwande.

Jnkallades Anna Månsdotters syster
Cherstin Månsdotter. Fr. hwad är för
rychte på eder Syfter? Jlla, Gudh weet.

Än på eder sielf? Gudh skee lof, iag är ofkyldig, weet inthet der af. Förehölts som skulle Systren och åtskillige andre på henne bekendt. Jlla, Jag är få frij, som när iag låg i min Moders lijf. iag haar aldrig det ringaste om min Syfter märkt. Befaltes taga affträde.

Auditeuren Christoph. Mellinus inkom, sade några piigor wara der uthe som sagt Cherstin Månsdotter i går på gatun bedet dem intet bekenna på sigh och Systren, derföre fans rådligit inkalla Agnis Eskilsdotter, om 18 åhr, född i Åbo, warit i Swerige 1½ åhr, tjänar hoos en Drottningens Drabant g), sade sig warit giffit två gångor i Blåkulla, föhres af Näfslöfkan som bedit henne föllia sig till giästebudh, wille gifwa henne Sölfwer, gull och Sammetz kläder, och talt wid henne heem i Stugun då hon låg och soff, men annat folck intet kunnat see henne. warit i Natt åstadh två gr. i blåkulla, blifwit där giffit två gångor, fått barn, små bytingar. Näfslöfkan slaget henne i blåkulla med ormar, hwilcket giordt ondt, men synes inthet. Fr. Om hon är waken när hon tages? Jlla, Ja, en Stock ligger qwar i stelle, och om hon med en knapnåhl skulle stickas i fingret, skulle hon inthet kennat. Bekende att Cherstin

g) Vid namn Jonas Myra.

fin Månsdotter i går uthe i Salen bedet henne komma till figh och frågat hwem henne föhrer, och då hon sagt Näslöfkan, åter frågat om hon kenne hennes Syfter, hon fwarat Neij, utan en Skräddarhustru på gatur föhrer barn, då hon sagt, Säg intet få, det är min Syfter Anna Månsdotter och bedet hon intet på henne skulle bekenna, fäijandes hon är ofkyldigh. Cherstin Månsdotter confronterades medh Agnis, och tillfrågades hwarföre hon bedit Agnis inthet bekenna på hennes Syfter. Jlla, Jag haer intet nämbt min Syfter; Men achta du dig, du fäger ofant. Cherstin sade figh frågat om Agnis hafwer fedt henne i blåkulla, men då fwarat Neij. Agnis påstodh ännu hafwa fedt henne ätet där, men Cherstin regererede, fäijandes Agnis wara tubbat, hwar till hon nekade, sade figh kunna fwäria på detta wara fant. Bekende och Agnis figh fått af Näslöfkan Sammetz och Taftz kläder.

Jnkallades någre barn, Cherstin Michelsdotter, Lifsbeta Carl dotter, Cherstin Swensdotter, Cherstin Sigfridzdotter, och twenne andre, som alle påstodo figh see Kerstin Månsdotter i Blåkulla kooka och Näslöfkan bära fram maaten. Cherstin nekade här till continuerligen, beropande sig på dem hon tient, fäijandes sig altijdh

om Nätterne varit tillfädes när dhe roopat på henne, kan och der på annamma Herrans Nattward, at hon alltid hållet sigh wäll. Cherstin förmantes bekänna fanningen. Jlla, Om iag skulle bekenna på mig, gjorde iag Gudh emot, och woro min egen mördare. Min huusbonde har pröfwat mig på alle sätt, stått op och wäckt på mig om Nätterna. Gudh låte alla wara så frij som iag, skulle dhe wällwisse Herrar intett hafwa sådant bekymmer.

Bekende och Agnis Eskilsdotter (*sig*) waret med när Trollkäringarne welat tännda eldh på Slottet, waret i köket, och welat antända hyllan, men elden fastnade intett. där war ingen maat, men kettlar nogh. Sade detta waret natten effter böndagen, men sedan Sundagz Natten, och fördenskull sade den fuhle, att elden intet kunde fafsna, hwarföre skulle dhe fättia Elden på Slottet Natten effter. Drottningen, Näfslöskan och dhe andre hade eldbrander uti henderne. Drottningen hade samme kläder som hon hafwer här. Sade sig waret i blåkulla hwar Natt sedan Påsk, och fedt Cherstin Månsdotter där fyra gångor.

Stads Barberaren M. Hans Schultz befaltes taga någon med sig af Embetet och besichtigta Peer Gråås dotter som siuk ligger,

ger, och förmeenes wara i blåkulla flagen, och gifwa Kongl. Rätten wifs berättelse tillbaka igen, hwilcken effter en stund tillijka med Barberaren M. Joh. Gerting igenkom, sade sig intet finna henne wara flagen, doch öhmar när man aldrioh få facha fryker på kroppen, elliest flår pulsen som hon skulle hafwa en hetzigh siukdom. Refererade och M. Hans sig waret tillförenne och besett Smedzkarins kropp, hwilcken fullkomlig synes wara pikader, och som barnen berätta, wara skedt för 4 dagar sedan i Blåkulla, för det hon inthet gifwet Sathan sin rättigheet, och fördt få många barn han welat hafwa. Befaltes fraxt hon skulle ophemptas uti Kongl. Rätten, som och skedde, hwareft hennes rygg och af Kongl. Rätten besichtigades neder i Cantzeliet, och befans at hon sågh illa uth som hon skulle waret skarpt pikader. Men hon sade, den som legat så länge i fengelse, kan inthet wäll uthsee *b*).

Jnkallades Sara Johansdotter, om 19 år, född widh Wellingebruuk, hade en Trädragare till fadher, tjänar hoos Hofstedt, tillförenne tiänt $\frac{1}{2}$ år hoos Bengt

S 4

Ba-

- h*) Hon hette Karin Johansdotter: var 47 år gammal och hustru till Amiralitets-Smeden Bengt Ericsson. På fleras påstående hade Norra Kämnars-Rätten låtit fätta henne i fängsligt förvar den 15 Mars.

Bagares, kom dädan en Månadh för Påsk för det hon wille hafwa aff henne een tingh som nu blyes att säija. Frågades hwadh? befaltes säija. Jlla, Wille hafwa af mig min Tijdh, som och war den första. Men då iag wägrade det, badh hon iagh skul-le fryka mig där medh om hela min kropp, och skrifwa ett namn i min panna, och om dhe andre pigorne frågade där om, skulle iag säija, iagh hade blött Näseblodh; Men iag badh Gudh bewara migh. Fr. Om hon gick ährende emellan sin Maat-moder och Anna Månsdotter? Jlla. Ja, det skedde tree gånger kl 10 eller 12 om Nätterna. Fr. Om fleere läge det? Jlla. Ja, både drengiar och poikar, namngifwan-des en pijga Margreta, haar een fikiare på fiskarberget Johan be:dh, står nu i dagh wacht i Söderport, med fleere andre. fråga-des Sara om hon gått till Herrans Natt-waardh? Ja, war sista Stooreböndagen, och alt sedan iag war mine 15 åhr. Fr. Om hon nånsin waret förd, och kan afleggia sin Eed på det hon bekendt? Jlla, Negat prius, affirmat posterius. Togh afträde, och wijstes i Cantzeliet.

Jnkallades Anna Månsdotter frågades hwad vmgenge hon haft medh Bengt Bagares hustru, och huru offta hon warit där om Nätterna? Jlla, Weet inthet hu-ru offta, som tidigast gått dijt, då iag lärde

lärde Döttrarna syy, kan waret seent om
 affton, aldrig waret där kl. 12, utan då
 jag legat qwar där om natten, kan taga
 Gudh till wittne inthet hafft annat omgen-
 ge medh dem än det ärligit warit Sades:
 Än wettnen kunna öswertyga eder? Jlla,
 Månge falske wettnen finnas fuller, och
 Gudh bättre, alt för många: kan inthet
 weeta, om det är skedt, kan skee, när
 döttrarna woro bruder, elliest aldrig gått
 få seent. hwem plägar då gå uth. Jag
 lopp där länge med en obligation Sal-
 mon Croning utgifwit på 300 dr at op-
 kräfa; och ett tidigt vmgenge warit ofs
 emellan, undertijden skrifwit åth dem, eff-
 ter dhe altijdh betalt migh wäll för mitt
 omak. Opkallades Sara Johansdotter och
 frågades om Anna Månsdotter kenne
 henne? Jlla, Ja. Jag troor hon haar tient
 hoos Bengt Bagares. Sara sade, minnes J
 när fiskiare Margreta kom medh migh till
 Eder, effter Maatmoders b fallning, då
 sade J hwarföre går du inthet allena, Om
 jag wiste du wore falsk, slogo jag mig
 wist i golfwet. Jag war effter eder 3 gån-
 ger, då j wore där in till morgon kl. 4.
 H. Anna Månsdotter sade det aldrig wa-
 ra fant, om än io woro som wittnade
 det. Gudh låte dig få gå som du beken-
 ner. Sara sade, Min Maatmoder badh
 mig än få intett gå rätta gatun fram, utan

den andra omkring, och när Anna Månsdotter kom in moot Bagarens, mötte hon en karll, då wille hon inthet gå in, utan gick förbij. Och när hon sedan inkom, woro hon, min Maatmoder och Bengt Bagare alle tree tillhopa allena, och dhe andre uthwijstes. Hwar till H. Anna Månsdotter intet stoort kunde neeka. Frågades H. Anna om hon war medh när dhe skulle tända Elden på Slottet här om Natten? Jlla, Neij, säijandes, Jag troor elden blijr deras löhn som woro där med. Gudh oplyse fanningen! Frågades Anna Månsdotter om hon haar något emoot denne pigga Sara? Jlla, Jag weet intet hwadh hon heeter, fast mindre om iag haar något emoot henne. Togh astraße.

Jukallades H. Anna Zippel, Bengt Bagares, och confronterades medh pigan Sara Johansdotter. tillspordes om hon kende henne? Jlla, Ja, hon haar tient migh, war otrogen, lopp bort i otijdh, hon hade i sinnet at stjala hwetemiöhl åth en hustru, som pigan Karin oppenbarade, den hon wille tubba medh sigh och sagt, wij få fällia det och få få pgr: derfore lopp hon och bort. Pigan nekadhe aldeles der till.

Discurrerades sedan de habilitate hujus testis, och slötz at hon skulle afläggia sin witnes Eedh uti denne Saak, efter

ter inge giltige skiähl funnos emoot henne, det hon och med hand å book för-rättade i Bagarhustruns och Anna Månsdotters præfence.

Rådman Klärck infinuerade Doct. Brommelij relation om hans poike, som oplästes i).

Jnkallades Sara Johansdotter och con-fronterades medh H. Anna Zippel, då Sara begynte sin förrige relation, och badh H. Anna Zippel tänkia effter om icke woro sant som hon berättat, och at dhe woro samman i Brödkammaren. Jlla neka-de alldeles här till, Men icke at hon en gång fände effter H. Anna Månsdotter, ty iag skulle hafwa hennes gårdbreff i pant, elliest war hon den tijdhen i arrest, gjorde det för räddhoga skull. Frågades hwarföre hon plögade vmgenge med Anna Månsdotter, effter hon wiste henne wara be-rychtat? Resp. Jag hade at fodra aff henne gjäldh, och wid samme tijdh uthsprid-des

- i) Medicinæ Doctör Olof Bromelius hade i sin tjänst Nils Nilsson Holm, 12 år gammal, som af afidne Lieutenanten Nils Holm. Same gäse påstod sig föras till Blåkulla af en piga hos Drottningens Källarkrifvare Burman, vid namn Annika Svendsdotter. Doctorn in-lemnade till Kämners-Rätten en vidlyftig berättelse om gäsfens anfaktningar. Stads Kämners Rättens Protocoll d. 27 April 1676 jem-te Bilaga.

des detta förbannade rychtet, doch först om nigh, och sedan om henne, effter hon lade sigh i förfwar för migh. Fisca-
lis påminte henne att A:o 1667 haar hennes Man varit för Rätta medh H. Karin Langh, den hon doch i går nekade sig känna. Jlla, Wiste intet att H. Karin hette Langh. Och kom det af ett Pasquill om henne och andra, att hon wille komma en klick på vårt huus. Sara frågade, Hwarföre begärte I min tijdh? Jlla, Negat. Pigan: Hwart reeste I Moor om Natten kl. 12, fade icke drengen I waret i Gästebodh? Jlla, Aldrig reste iag i gästebodh så feent. Tog affträde och fade: Min Siäl skall ropa hembd öfwer at iag är oskyldig. Jag befaller min Siäl i Gudz hender.

Frågades Sara Johansdotter som inne blef, om hon inthet sagt för någon om denne Bengt Bagares hustrus otuchtige begäran? Jlla, Ja för min Syster som tjänar hoos Cantzlisten Jöran Berg på Nygatun. Tog affträde.

Befaltes fända effter hennes Syster. Effter en stund Jnkallades Systren Annika Johansdotter, om sine 22 åhr, hwilcken berättade hennes Syster kommit till henne straxt hon komm uhr tiensten och bekendt för henne de menstruis ut ante, klagat at hennes Maatmoder welat draga henne på en gahlen wägh, då hon rådt
henne

henne gå til Borgmest. Thegner och klagga sikh, men hon swarat inthet töhras, ty hennes Maatmoder går där i huuset hwar dagh. då bedet henne gå till Borgmest. Jerner, det hon och giordt, Men han afrådde henne, säijandes äplet faller intett need förr än det blijr moget.

Jnkallades Malin Persdotter om 13 åhr, åhr hoos Fru Cherstin Rosladin, bekende sig blefwet förd till Blåkulla litet för Juul af Bengt Bagares hustru. war där i går om Natten en gång. Blåkulla war på 3 Cronor. fått gåfwor aff henne hon intett skulle säijat, blef och kastat uth om dören för det hon intett wille troo på den elaka. Berättade att en månadh för Mickellsmesfa kom hon uth till Åhrsta hoos en dansk hustru att lära syy, då Bagarhustrun kommet dijt, frågat och sagt hwars är den wackre flickan, och taget henne med sikh i Trägården, taget op af en Säng någre radicer, Men genast påmint sikh ätet radicer på Båten, togh så op uhr kiortellfäcken en radice, den hon gifswit flickan, och när hon den ätet, har hon straxt fått ondt i kroppen, och nu sedan 14 dagar för Juul har Bagarehustrun fördt henne till blåkulla stundom hwar, och hwarannan Natt. haar fått af henne gullkläder och sölfwerkanna, och bedet hon skulle skylla på Anna Månsdotter. hon kläder

kläder dem till Bruder, är drottning där, Men aldrig annorlunda sedt henne klädd än medh hufwudkläde och swart mösfa. Hon och Anna Månsdotter slaget henne med rijs af sammanwidne ormar. där gör det ondt när dhe få hugg, men icke få sedan. Sundagz Natten förr än Skeppet bran *k*), bran ett Skepp i Blåkulla. dhe Danske och Swenske krigade, men dhe Danske wunno. Då fahnen och frågat Näslöskan effer sin rättigheet, och hon lofwat tw Skepp ännu skola brenna.

Jnkallades H. Anna Zippel och frågades om hon kenner denne flicka? Jlla, Nekade sig förr sedt henne. Kongl. Rätten förehölt flickan, kanskee hon känner intet rätt. Jlla, Ja wißt kenner iag henne, ty i går moot det iag skulle opkomma, fick iag ondt i hwar leed, då fade iag,

k) Söndagen d. 9 April hade, genom en skeppares värdslösa tobaksrökande, Skeppet Veftervik af 44 canoner råkat i brand och flugit i luften, då ett söndersprunget stycke träd krosade hufvudet på en af åskädarne, Ryttmästaren vid Lif-Regementet Åke Sparre, så att han dog på stället. Repflagarebanan afbran vid samma tillfälle, och hela Örlogsflootan som låg under utredning, var i fara. Kgl. Br. till General Afchenberg d. 12 April 1676. Registr. P. II. f. 459. Tornqvists Sv. Fl. Sjötog I. D. sid. 140.

iag, nu kommer hon. Flickan itererade sin förre relation, hwar till H. Anna Zippel swarade, tillståendes sig fuller warit på Åhrstadh och mahlet, men intet sedan denne Möllnaren kom, och då hade iag, fode hon, med mig mine barn och min Mågh, hade och med mig steek, radicer och annor maat. kanske iag gaf henne, kan intett weeta. Önskadhe der hoos att Gudh skulle uplysa sanningen: säijandes, skole sådana få wittna på ährligit folck, hwem woro då frij. Berättade och att hon fuller är kunnigh i Medicin Saker, och offta hulpet sine grannar, som för Brännesuka, och allehanda Siukdomar, men det gör hon medh naturelle Saker, dem hon hemptar på Apotheket, och sielf præparerar.

Frågades, Om hon fändt Borgmest. La Valles hustru någon Smöria? Jlla, Neij, dock kan skee, kan intett minnas. Elliest haar iag fuller smörrior för, salva venia, skorff, brutna hästar &c. Bekende ännu flickan Malin på henne, att hon är drottning i Blåkulla. Togo astråde.

Jnkallades Kirstin Andersdotter på 13:de åhret, är hoos Fr. Anna Cruus, Sade sig warit förd af Anna Månsdotter alt sedan Cröningen, hon frågat henne, när hon en gång skulle gå needh till Torget, om hon wille föllia medh till gästebudz,
hwilc-

hwilcket och skedde natten efter, haarder fått en Sölfwerkanna. Bekende sig och tillförenne af en Norrländska warit förd. Sedt Bengt Bagares hustru i blåkul-la warit drottning, och hon klädt dem alla till brudh. Tog afträde.

Proponerade H:s Excell:tz Præsidenten Högwälborne her Bengt Horn att heele Rätten med dhe tillförordnade aff Rijkzens Radh med rätta borde wara complet, när om detta Trollwäsendet ranfakas, efter dhe och döma böra, så finner H:s Excell:tz procederas böra efter Kongl. Maj:ts Allernåd:ste breef och befallning, Och will H:s Excell:tz öfwer dette måhl inthet litta som en Præses, utan som en Med-Commiffarius. Asfesforen Hr. Berling befruchtade att medh denne Sakens Sluut skulle tiden altför långt protraheras, om man så noga skulle observera att ändteligen alle skole wara tillstädes, det lijkwill elliest kunde förrättas, och efter Ranfakningen sedan dömas.

Jnkaliades Mattz Sigfridson Finne, tiänt 3 åhr i Stockholm, mäst hoos Bengt Bagare. Fr. Om Bengt Bagares hustru ree-
 ste ofta uth om Nätterna, och hwem kiördt henne? Jlle Weet inthet, inthet han kiördt henne. Fr. Om han kenne Anna Mänsdotter? Jlle Ja. Om han waret efter henne om Nätterne? Jlle, Aldrig waret efter

effter henne, men haar många gånger sedt henne där i huuset, kommet dijt om afftonen kl. 8. men weet inthet huru länge hon der varit. Om Bengt Bagare nyli- gen talt med honom? Jlle, Jntet sedan iagh kom utur Tiensten.

Jnkallades Huft. Margreta Johans- dotter en Stadzarbetares hustru, waret 12 åhr gifft, tient hoos Bengt Bagare. Fr. Om hon wijst Sara Johansdotter i höftas till Anna Månsdotter? Jlla, Ja, kl. 6 om aftonen i höftas efter Bengt Bagares hu- stru, men war inthet längre än till porten, eij heller nånsin i hennes huus, då hon frågade mig, hwarföre gick du icke alle- na? Frågades H. Margreta, om Anna Månsdotter den tiden war i arrest? Jlla, Neij. Om hon sedt något medh Bengt Bagares hustru? Jlla, Jntet annat än åhr- ligt och gådt. Sade och H. Margreta af sig sielf och ofrågat att hon är owän medh Anna Månsdotter, derföre hon sqwal- rade på henne för Bagar Moor, där hon gick och fick fult op.

Jnkallades H. Anna Månsdotter jemp- te Sara, och remonstrerades hwarföre hon nekar till seent om afftorne och nåtten hafft budh till henne, och sagt till H. Margreta, hwij kom du inthet allena? Jlla, kan intet minnas. H. Margreta och pij- gan påstode hon inthet fatt då i arrest.

T

Frå-

Frågades Anna Månsdotter om hon pantfatt sin gård åth Bagaren för figh? Jlla, Neij, utan för en Caution iag under-skreeff, derföre iag och lefrerade honom mitt gårdzbreef i pant om en Morgon bittijda, förr än iag kom i arrest. Tog affträde, beklagandes sig åter öfwer sitt fängelse.

Anno 1676 den 19 Aprilis.

Præses, G Gyll., L F. I Gyll., Th. B, O B, G St., B G, D P, M C, P S, L M, I P, I W, P K.

S. D. Låth H:s Excell:tz Her Gustaff Sparre excusera figh.

Företogz återigen Troll Ransakningen. J förstone delibererades om Kongl Rätten nu genast skulle afdömma Anna Månsdotter, eller först gå heela Saken igenom öfwer dhe andre twa Zipplarna. Fans gott först resolvera öfwer Anna Månsdotter, blef altfå Audit, Mellinus inkallad, då Kongl Rätten af honom begärte, han wille notificera dem uti Sahlen som föhras af Anna Månsdotter, skulle genast inkomma. Kommo altfå in en floor hoop, hwilke Advocat Fiscalis anoteradhe.

Een hustru Cherstin Erichsdotter Wintzier beklagade sig in för Kongl. Rätten att barnen weeta säija Anna Månsdotter föhrer

rer henne, Men sade sig intett weeta där aff.

Inkallades Anna Månsdotter och förehöltz henne widlyffteligen, huru få många oskyldige barn med deres föräldrar, sampt andre till åhren komne (som och inkallade woro) öfwer henne med tårhar klaga, om hon då inthet låter sig sådant gå till hierta. Och förmantes alfwarligen at bekenna sanningen &c. Jlla, Jagh haat bekendt in för Gudh och E:s Excellt:ier. Skall iag nu bekenna på mig det iagh inthet är skyldigh till!

Sade sig nu påmintt i Natt huadh som henne i går förehöltz om piigan Saras berättelse, att hon tre nätter war hoos Bengt Bagares hustru, hwilket då waret, när dhe wakade hoos Notarien i Consistorio tree nätter å radh.

Klockaren i S:te Catharina 1) berättade huru Anna Månsdotter warit hoos en hederlig Borgare på SöderMalm Hindrich Hindrichson be:dh, frågat effter hwem som förer barnen? Han swarat, gå här ifrå, wij haa allenast en dotter, den iagh och min hustru hålla wård och wakning

T 2

öt-

1) Eric Simonsson. Vid ransakningen i Consistorium beskyllde Anna Månsdotter honom för att hafva varit den som först kommit henne i allmänt rykte, för hvilket hon hotade att betala honom i Hofrätten. Prot. f. 70.

öfwer hwar Natt, att hon skall blij frij. Jag håller om hufwudh och hon om fötterna. då H. Anna Månsdotter fwarat: J må korsfa och läfa så mycket i willia, så hielper det doch inthet. Sedan, Sij hwad war det iag sade? H. Anna Månsdotter nekade sig så talt, utan sagt om korsningen: korsfe sig så mycket dhe willia, det hielper äntå inthet: ytterligare, Jag lijder detta så tåleligen, ty iag weet Gudz hand trycker mig. Lefwer iag, så lefwer iagh Herranom, döör iagh &c. Men J Erich Simfson läfen: Vtan Herren faller ofs till &c. Jtem, Till mord står alt theras begär.

Än berättade Klockaren att en Natt, så länge dhe wakade öfwer barnen, woro dhe frij, Men om morgonen sedan prästerne, hon och någre andre woro bortgångne, begynte barnen anfächtas. Samma morgon fans och gåfsen Erich Larfson stå på hufwudet i en wråå, hwilcken Annika Persdotter Gråå halp till rätta igen. Då om Natten, sade han, Klockaren, haar Anna Månsdotter mycken anfechtning hafft, struket sig tidigt och offta medh förklädet i ansichtet och kunde inthet wara stilla.

Sedan inkallades någre barn med deres föräldrar, som förr inthet waret till confrontation medh H. Anna Månsdotter. Beklagade altfå Erich Erichfons Hökarens hustru sig, medh gråtande tårhrar, tillijka med

med dhe andre barnsens föräldrar, huru ärendeligen och ynkeligen deres barn medfahres, påminnandes hon Anna Månsdotter hwadh tahl hon uti consistorio till henne haft, Nembl. Om J inthet tijga, komma fuller fleera i knippan medh. Jlla, Jagh håller mig widh min Gudh, han ware min skiöldh!

Een flicka hoos Fr. Anna Cruus med många andre klagade sig wara förde af Anna Månsdotter; förhöltz fördenskull åter igen barnsens, och dhe till ålder komnes bekennelse på henne, medh admonition att gifwa Gudh ähran och bekenna sin syndh. Jlla, Jag haar bekendt sanningen, det weet Gudh. att iag är i detta rychte kommen, råder intett iagh före. protesterandes enständigt på sin oskyldigheet.

Frågades Anna Månsdotter om hon inthet kenne någon anfechtningh? Jlla, Neij. Hwarföre skulle jag icke bekenna sanningen. den som inthet bekänner för Menniskior, få blifwer honom hans synd intett förlåten hoos Gudh. Frågades, Om hon då intett weet nampngifwa någon annor? Jlla, Gudh beware mig om iag skulle weeta någon, och intett bekenna! Man plägar säija, det ryker inthet, om icke eld är under, och ehuruwäll iagh ingen Trulldom weet medh någon, haar iag lijkwähl hördt ett förskreckeligit tahl om

Bagarefolcket, sedan det pasquillet på dem giordes; att fahnen med wagnar fördt penningar till dem; att Bagare Moor skafwet klockorne; om Lukan hoos Hindrich Andersfons Enckia, hon skall taget medh sigh, då hon om nattetijdh dijt kommet och weelat föhra hennes dotter bort: Om Tomptegubben som skulle wistas neder i deras källare: och om en book eller papper H. Karin Lang skolat fått af Bagare Moor, hwar med hon skulle kunnat kiuu-fa Rätten, at ingen Rätt på henne skulle bijta: om Nyckellkippan som kom bort och sedan fans igen i porten och folcket utspredde wara igenfunnen på Galgebacken. Öfwer hwilka (*rykten*) B. Bagare mycket tornerade, och såg illa uth på migh, hafwandes mig mistänckt, hwar-öfwer iag war mycket harm, så att om jag hade kunnat någon Trollkonst, wisferligen hade iag den brukat. Sedan är Muurmestarustrun en elaaq bedrägelig menniskia, försworen, håller inthet hwad hon lofwar, ähr och en sådan menniskia at ingen kan henne neeka hwad hon begärer, så kan hon beweka en med sitt tahl: Och då H. Brita Zippel en gång kom hoos henne, bedet hennes Systerfon säija at hennes Moster föhrer honom, hwilcket pijgan Ingrid, som ännu lefwer, haar hördt.

Inkallades H. Anna och H. Brita Zipplar, då befaltes H. Anna Månsdotter ännu säija hwad hon tillförenne förtaltdt, som hon och gjorde. H. Anna Zippell swardade att dhe till läns hafwa taget af Casper Robbert Dr. och d m infatt uti Bancken; hwarföre folcket aff afwund sagt fahnen föhra pgr till ofs. Elliest kunde wij och om dagen få 300 Dr. för brödh. Till det öfrige rychtet nekade aldeles sig skyldig wara, men Nyckelkippan anlangande, ftals hon bort, för Solfkeden skull, som Nycklarna hengde på, och fans igen under porten. Pasquillet gjorde H. Karin Langh om henne, och kom henne i rychtet, som skull- hon lärdt henne Trollkonst, för det hon tog ifrå henne dhe 24 Skiortor hon hadhe at syy, och gaf åth en annor. Serdeles fader och Anna Månsdotter sig en gång ombeder at wara uti Bengt Bagares källare när dhe tunnade Öhl, då hon med flijt der effter hörtdt, men aldrig sådant spökierij förnummet hwar om annat folck henne och så frågatt. dock kunde intet giöra dem någondera aldeles frij för widkepeller och konkelfuser, ehuru hon inthet kunde dem sådant tilläggia.

H. Brita Zippel nekade aldeles till Anna Månsdotters beskyllningar, säijandes pijgan Ingrid inthet då tient henne, utan

Gertrudh: berättade och H. Anna Zippel huru förbede pijga Ingrid af henne fixerat två Sexdrs. plåtar, säijandes Borgmester Thegners hustru dem af henne begärt, och nu fittia op i Hofrätz förmaket, ty hon skulle och wara kommen uti detta elaka rychtet. H. Brita Zippel beskylte H. Anna Månsdotter at hon aldrig någon lycka hade medh dhe 140 dr pgr hon för henne i borgen haar gått. hwaremoot regererade Anna Månsdotter, säijandes: J hafwen ju haft lycka nogh medh dem, när J hafwen där medh betalt eder gäldh. Beken- de fuller H. Brita Zippell sig mycket hafwa fyndat emoot Cathecismum och det 3:de Bodordet att hon arbetat om Helgedagarne, och det för deras fattigdom skull, tänckian- des så mycket bättre kunna ehnära sig, men aldrig faker till denne beskyllning, säijandes: Du himmelske Daniel som frelse Sufanna, han frelse och migh. Ytterligare talte H. Anna Zippell som tillförenne om sin wetenskap i Medicin Saker, beropandes sig på sin oskyldig- heet, då henne förehöltz huru heele Staden talar om henne. Jlla, Sathan wijser sig i min hampn som han gjorde i Samuelz. Sidst badh hon at få komma heem i sitt huus och det förefee, och in- thet låta henne lijda oskyldigt, hon rym- mer inthet bort.

H. Bri-

H. Brita Zippell klagade öfwer det hon ingen maath får i sitt fängellse, badh Kongl. Rätten wille haffwa omsorg om huru hon sitt uppehälle skulle få.

Inkallades her Jfwar Löffstadius, hwilken refereradhe, at då han tillijka medh Comministro i S:te Jacob M. Magno &c. wakade hoos dhe anfäktade barnen, och han gjorde böön, skall Anna Månsdotter, då hon stått på knä och lääst, intett kunnat opå 3 gr läsa Troon, ferdeles den 2. Artiklen, hwilket M:r Måns, ståendes hoos henne, åhört och obserwerat hafwer.

Klockaren i S:te Catharina Erik Simonsson, Hindrich Hindrichson med sin hustru Margreta, jempte Anna Månsdotter inkommo. Klockaren itererade sin förre relation om korsningen och läfsningen. Hindrich tillstod det samma, men om Anna Månsdotter fode det, dhe säija så, eller om hon fode det aff sig sielff, minnes han inthet: hans hustru sannade det samma, och at H. Anna sagt dhe säija så. Huft. Anna tillstodh sigh talt med huft. Margreta om detta, men således: Jag tencker dhe fättia så mycken troo till Fahren, at det hielper ingen korsning. Togh affträde.

Anno 1676 d. 20 Aprilis.

Præses, G Gyll., LF, I Gyll., Th. B,
OB, G St., BG, DP, MC,
PS, LM, IP, IW, PK.

S. D. Företogs Trollwäsendet. Och
proponerade H:s Excell:tz Hr. Johan Gyl-
lenstierna, att det är inthet rådligit, och
fast mehra betänckeligit at studza med in-
quisition till heele Rättens sammankomst,
utan af dem som komma tillstädes continu-
eras där med, ty wid andre Instantierne
ransfakas af tree, flere eller mindre per-
soner. tillbödh sielf gå op, föhr och eff-
ter Middagen. Jtem H:s Excell:tz Hr.
Thord Bonde.

Asfesforen Walwijk tychte, at där
nije personer opkomma, så skulle det ran-
fakas in 1:ma Instantia.

Resol. att Kongl. Rätten går up för
och effter Middagarna 8 åth minstonne.

Jnkallades H. Anna och Brita Zipp-
lar med H. Anna Månsdotter, och före-
höltz dem, effter dhe förebära barnen,
läckade af föräldrarna, af haat och aff-
wundh, ofanning på dem wittna, Kongl.
Rätten fördenkull resolverat, at föräld-
rarne i deras närwaru skole afläggia Jura-
mentum malitiæ *m*).

H.

m) Innehallet af denna Ed var att föräldrarne
bedyrade sig i detta mål intet hafva gjort af

H. Anna Zippell fode sig wara så o-
 skyldig kommen i dette rychte, och om
 hon kunde med sitt blodh fresa deras barn,
 wille hon det giöra. Exciperandes i syn-
 nerheet moot klockaren Erich Simonson,
 då H:s Excell:tz Presidenten her Bengt Horn
 explicerade denne Eeden, och at (*bvar-*
ken) honom eller dhe andre den förmee-
 nas kunde, där icke det med giltige skiähl
 skedde.

Vplästes altfå först föräldrarnes Eed
 (vide Jurament.) med tillfrågan om dhe den
 preftera kunde? Swarade samptl. Ja med
 ett gått Samwete.

H. Brita Zippell föll need på sine
 knä, badh Gudh låta henne åthniuta sin
 oskyldigheet, säijandes: föhrer någon bar-
 nen, så gör det sielfwe diefwulen *n*).

Fram

hat, afvund eller illvilja, icke heller ingif-
 vit eller styrkt fina barn något bekänna på
 N N; samt att de icke annat wiste än att det
 var sant och rätt som barnen härutinnan be-
 rättat och N N tillaggt hade. Stads Kämnärs
 Rätts Pr. d. 27 April 1676 f. 25, 29.

n) När efter slutadt förhör med Anna Mäns-
 dotter i Norra Kämnärs Kammaren d. 18
 April, Rätten skulle stiga up, föll bemälte
 hustru på knä *vid benken* och bedyrade
 vid Gud och Hans heliga namn att hon vo-
 re oskyldig, läfande åttkillige Gudelige bö-
 ner; Men Rätten bad henne sådant göra hem-
 ma i sitt hus uti enslighet efter Guds befall-
 ning, *vetandes att hwad hon här gjorde, intet
 annat kan hållas före än Skrymterij.*

Fram trädde och aflade Eeden.

1). Thomas Getrop, Daniel Tillman och Oloff Andersson. Togo afträde.

2). Erich Simonsson klockare, Mattz Hindrichsson, Per Knutzson och Hindrich Abramsson. Togo afträde.

3). Erich Andersson, Erich Hansson, Jöns Andersson, Joen Swensson Timberman. Togo afträde.

H. Brita Zippell fode sig i Natt då hon låg som uti en dwala, warit anfäktat för sin dotter Annika, som skulle hon och fahra till Blåkulla.

Elisabet Carlsdotter, om sine 18 åhr, fode at hon i går om Natt war 6. gr. med H. Brita Zippell wid Jacobsdahl, att tända elden, i alle tyra hörnen, på ett stoort trähuus, men det gick icke an; kunde ej heller wäll see huru huuset sågh uth.

Exciperade alle 3 fångarne emoot H. Cherstin Staffansdotter för lång owänskap skull, och i synnerheet H. Brita Zippell, berättandes huru dhe i owänskap woro komne om ett Mösfetyg hon af henne igenkrafde: Säijandes sig och för hennes skull buret den knijfwen hoos sig h). Afwijttes.

Frå-

o) Se ofvanföre sid. 265. I en till R. Drotzen ingifwen skriffit anmälte några af Catharinæ Förfamling, det Brita Sippel, under botelse få wäl mot föräldrarne som barnen, brukade bä-

Frågades hustruerna hwarföre icke deras Män opkommo i Kongl. Rätten? Jllæ, dhe måste achta sitt arbete hwar medh dhe ofs föda skole p).

4).

ra hos sig en stor knif, den hon i förmaket till Södra Kämnars Rätt d. 16 Mars framdragit och velat skära halsen af en borgare dotter, och då Rätten lärit taga knifven från henne, har hon sagt sig skola köpa en annan ännu större knif; hvadan de anhöllo att hon och de andra trollpackorne icke måtte, som dit-tils, få gå löse och ledige. Bilaga till Confist. Prot.

p) Vid Ransakningen i Commisforial Rätten i Confistorium instälde sig Bengt Bagare tillika med sin hustru Anna Sippel. Flere barn påstodo sig hafva sedt honom baka i Blåkulla, klädd i hvita linnebyxor och en liten mösa på huvudet. Öfwer dhenne Relation och enhällige bekiennelse förjfrade sig Bengt Bagare, önskandes att Barnen aldrig måtte slippa Satans ansäktningar, effter the honom så lögnachtigen beröchtade. Commissionen förmanade honom att han inthet skulle önska Barnen något ondt, utan heller besinna att kan skee Gudh igenom sådane oskyldige Barns bekiennelse wille hafwa sanningen fram i dagzhuuset, att dhe brottlige motte komma till sine synders bekiennelse. En af desfa förmenta oskyldige Guds redskap till sanningens uptäckande, Bagarens Svägerka Brita Sippels yngre dotter. Sex år gammal, uppenbarade jämväl en annan samme Bagare rörande omständighet, nemligen det af honom nyttjade bakningsfätt i Blåkulla. I barnets berättelse, som blifvit skriftligen up-

4). H. Cherstin Erichsdotter Swen Joensson Skooflickares, H. Margreta Erichsdotter Johan Larsons, H. Maria Oloffsdotter Fridrich Schleys Reepflagares, H. Anna Hindrichsdotter Soldat hustru. Togo afträde.

5). Brita Larsdotter Jöns Anderssons Skrijfwares, H. Anna Philipzdotter en Gardis Soldatz, H. Brita Bertilsdotter Byrge Olssons, H. Brita Hindrichsdotter en Mätares. Togo afträde.

6) H. Catharina Moderhoff född i Köningzberg Mätarens Abraham Kettners, H. Sigrid Larsdotter Lijnwäfware gefells, H. Sara Erichsdotter Jochim Bifs, H. Anna Hansdotter Mattz Anderssons. Togo afträde.

7). H. Elifabeth Staffansdotter Änckia Hr Gustaff Cruus Hopmans. Emoot denne Exciperade H. Brita Zippel effter hon war förnedrat, doch effter han sedan tog henne till ächta hustru, tillätz henne Eeden afleggia. H. Anna Nilsdotter Joen Persson Myra Drabantz, H. Maria Mattzdotter en Befökiares, H. Catharina Törnebohm

fatt och bevittnad, säges bland annat: *Moster, Bengt Bagares, är och ther, och är högdtt vpsatt, skänker Wijn, Moorbroor bakar ther, och knodar degen medh Reverentz jagt, medh Rumpen.* Sam. Prot. sid. 68. Bilagor därtill.

bohm en Fendrickz hustru. Togo afträde
effter aflagd Eedh.

8). H. Sigrid Andersdotter Måns Nil-
sons, H. Karin Håkansdotter Compag.
Skrijfwares på Skepzholmen, H. Vendela
Muficantens Kynels, H. Maria Ram Mag-
nus Gaggés hustru. Togo affträde

9). H. Brita Mattzdotter en Harnesk-
makares hustru, H. Brita Erichsdotter bor-
garens Lars Oloffsons, H. Kerstin Persdot-
ter Joh. Olsfon Stockmakäres i Rustkam-
maren, H. Anna Oloffzdotter en Mätäres
hustru. Denne berättade at Giesle poiken
Joh. Johanson bekende aldräförst på hen-
nes flicka. Togo affträde.

10) H. Karin Månsdotter en Gard. Sol-
datz Erich Jönsfons, Elias Mårtensfon Bryg-
giare, H. Gertrud Larsdotter Hans Stock-
mans, H. Anna Foltz Tylke Scholmesta-
rens Hindrich Chrons. denne klagade öf-
wer Tysk Annika at hon föhrer hennes
barn. Togo affträde.

11) Ryttmest. Per Gråå, Mr. Anders
Huup, Per Jacobsfon Hökare, Per Anders-
fon, H. Anna Hansdotter Claes Pettersens
hustru. Emoot Per Gråå Exciperade H.
Anna Månsdotter, och bad han wille see
till uti Krigz Collegio &c. Han sade sig
det utfördt. afwijstes Gråå sine juramento,
dhe andre effter aflagd Eed Togo affträde.

12) H. Agnis Simonsdotter Anders
Thoms-

Olofsson

Thomsfons Enckia, H. Elfa Jönsdotter
Per Jacobsfons Styrmans, H. Brita Ericz-
dotter Balberens Erik Larfons. Togo
affträde.

Huftru Brita Zippell badh att hennes
dotter Annika måtte opkallas. Bewilliades.

Inkallades Elifabeth Wellendorff om
18 åhr, Margreta Michelsdotter på 28:de
åhret, och Oloff Mattzfon, om 18 åhr,
och Vpplästes för dem den Eedh dhe skulle
giöra, med förmaning att wäll betänckia sigh
förr än dhe den afläggia.

Inferendum Juramentum.

Befaltes taga affträde.

Togo och begge Zipplarna affträ-
de, Men H. Anna Månsdotter befaltes
blifwa inne qwar, och förhöltz henne
huru det beträngde folcket hafwa nu af-
lagt sin Eedh, och förmantes sielfwilligt
bekenna sanningen, gifwa Gudh ähran,
gå till sitt eget samwete, inthet ansee det-
ta werldzlige, utan mehra betenckia fins
Siäls ewiga Saligheet och bekenna huru
hon är kommen här till, och icke wi-
dare bemöda den Kongl. Rätten, hwaraf
han kunde förorsakas mildare henna hand-
tera, än effter lagzfens kraff. Jlla, Jag
bekenner för Eder, som iagh stodo in för
Gudz ansichte. Herren Gudh låte min
Siäl så wißt komma in för Gudh som iagh
är

är oskyldigh, Och om iag wiste Gudh wille wara migh Nådigh, wille iag säija det woro alt sant som om mig säijes, Men iagh förstår Rätten tuchtar migh, och Gudz handh trycker migh. Togh affträde.

Inkallades Skepparpoiken Christian Trullson Wifs, på sitt 15 åhr sedan Kyn-dermeslo, bekende att Bengt Bagares hustru föhrer honom till Blåkulla, haar begynt för 14 dagar sedan, och woro tree barn med samma gång, kom till mig om en Natt. Qst. Om han soff? Jlle, hon wächte mig op och frågade, Will du föllia migh, hade mig uth på gården, bandt fötterna på migh, och förde mig åstadh, är gifft där, haar twenne hustrur, Wee mig och Tag mig. Pijgan Kerstin som står i Boden, föllier och medh. Bengt Bagares hustru kläder bruder. Bengt Bagare war där i Natt, hade steenar och fönsterbly uti henderna, och wijste fahnen som under bordet ligger, badh hielpa sigh, då han skrattade at heela Blåkulla darrade. dhe tappa dricka utur fahnens rumpa. Inkallades H. Anna Zippell, tillspord om hon kende denne poike, Jlla negat. Befaltes gåfsen oprepetera sin förre beken- nelse, hwar till H. Anna Zippel nekade, föregifwandes, effter dhe så skält på huu- fet i åhr, och hon brukat mund på dem igen, derföre hafwa dhe luget på henne.

Inkom M. Schultz och Her Jfwar Löffstadius Capellan i Site Clara, berättandes Smedzkarin wara död i fängellset på Norremalm *g*), men på hwad sätt, kunde dhe inthet säija, ty ländes Schultz dijt att förfara. Effter någon stund igenkom Barberen Schultz, berättandes at hon hängt sig sielf wid galren medh halfsduuken och förklädet som hon sammanbundet och således strypt sigh, hänger ett qwarteer ifrå gålfwet, Bødelen skahr henne need och afklädde henne, då baak på ryggen emoot midian äre fyynte twenne små röda fleckiar, den ene aflång och den andre nästan fyrkantigh, och med små håhl lijka som med Nähl stuckne.

S. D. resolwerades att ett brief afgår till Gouverneuren Hr. Carll Sparre, att M. Petri Fontelij hustru hijt föhres som en fånge, och dömes.

Inkallades H. Brita Zippell och högeligen förmantes at bekenna sanningen, inthet achta detta timmeliga för det ewiga, hon haar hört sielf huru barnens föräldrar dhe allreedan fwuret, och där hon ännu godhwilligt wille bekenna, så kunde straffer modereras. Jlla, det är den Högste Gudh bekent: Jagh geer migh under den domen som Gudh och öfwerheeten beha-

g) Hon satt arresterad i Tjyskällaren.

behagar migh påläggia. Jag är ändå o-skyldigh.

Asfesfor Cronström förde henne till finnes, at hon war widh bättre tanka när hon uthgick än nu. Jlla repeterade om sine barns optuchtelse; badh ännu att dottern måtte opkomma till conference medh henne. Wid afträdet önskade hon att hon blefwet ihjälslagen på Bornholm; badh Gudh förlåta den prestman som bad för henne r).

U 2

Wacht-

r) Detta lär hafwa tilldragit sig, när mot flutet af år 1658, invånarne på Ön Bornholm, som genom Roschildska Freden tilfallit Sverige, upreste sig och ihjälsgö Låns- och Slotts-Höfdingen öfver Bornholm och Hammarhus Öfversten Johan Printzensköld till Printznäs, tillika med en del af garnisonen, som skulle utgöra 100 man.

En vid namn Jörän Sippell ärhöll år 1635 vid sin afflyttning från Nyköping till Stockholm, ett så kalladt Kongl. Manebref till sina gäldenärer, och förordnades korrt därefter att förestå och under sin vård hafva Kongl. Bollhuset i Stockholm, intill des någon rätt Bollmästare kunde därtill blifva antagen; hwaremot han skulle vara förpliktad att alltid hafva i förråd goda racketer och bollar med hvad mera därtill hörde, samt därjämte tillse det så väl sjelfva Bollhuset som det andra tillhörande Huset icke måtte genom vanskötsel förfalla. Troligen var denne fader till de begge olyckliga hustrurna Anna och Brita Jöransdotter Sippel. Registr. 1658 P. I. f. 469 v - 471: 1635 f. 600, 605 v.

Wachtmestaren på Gillstugun Lars Andersson inkom, berättade huru H. Brita Zippelz dotter Annika talar mycket om detta barneförändet, säjandes dhe kunna taga hwem dhe willia och föhra dem hwart de willia. Befaltes Wachtmestaren ophemta flickan, som och effter en stund inkom. blef tillspord hwar hon war i Natt? Jlla, där dhe fatt migh på Gillstugun. Förmanthes at bekenna sanningen och tillspordes om hon icke blifwit förder till Blåkulla? Jlla, Aldrig blifwit förder. Om hon icke berättat för Wachtmestaren om Blåkulla färden? Jlla, Jagh haar sagt som jag af barnen hört när wij woro uti consistorio. Beklagandes sig alt för tidsigt kommet in för sådan Rätt. Tog afträde.

S. D. företog Kongl. Rätten ransakningen angående Smedzkarin som sigh ophengt, Och resolverades om hennes döde kropp ut inter Criminalia.

Jnkallades H. B. Zippelz dotter Annika, tillspordes när hon sidst war i gästebudh? Jlla, J onsdagz, i går 8 dagar sedan. Hwem henne förde? Jlla, Een flicka som hon inthet kende. Tog afträde.

A:o 1676 den 21 Aprilis.

Præses, G Sp., G Gyll., LF, I Gyll.,
Th. B, OB, G St., BG, DP, MC,
PS, LM, IP, IW, PK.

S. D.

S. D. Berättade Hs. Excell:tz Præsidenten Högwälborne Her Bengt Horn, att H:s Hög Grefl. Excell:tz Hr. Rijkz Drotzen skickat till honom, at det synes rådligit dhe fängzflade Trollkäringarne skulle lindrigare fängzle gifwas och någon hoos dem lättias, ty woro att befructa, emedan en af dem sig ophängt, dhe andre fattade samme oråd; Hwilket af Kongl. Rätten öfwerlades, och fans rådligit at dhe i sine fängflen blifwa besittande, ty elliest skulle dhe mehra blifwa förhärdade.

Effterfom Trollkäringen Smedzkarin nu död war, åstundade Kongl. Rätten förnimma något hwad barnens berättelse woro, om något för deras ögon i Blåkulla skulle om henne spökt. Jnkallades så Elisabeth Carlzdotter, om sine 18 åhr, och opå tillfrågan berättade warit i Natt af Näfslöskan förd till Blåkulla, och där sedt Smedzkarin af den Elaka wara flådd, skinnet opsperat på wäggen, och köttet i kettelen kastat. Sathan lofwat Bengt Bagares hustru hon intett skulle komma i menniskiors hender, fått illa hugg där, och öfwer hennes fängelse skall den Elaka gråtet, men Bengt Bagares hustru tårkat hans ögon med Serveten hon hade på halsfen och sagt, Stoorfahr, geer Eder till fredz, än skeer mig inthet, iag slipper fuller, klappat honom och sagt, du är lall

quin bäste wän. Sade at hon fät i Natt hugg af Näfslöfkan, at hon är öhm om kroppen, och reed i Natt på en karll som ligger på Gillstugun, heeter Geenbergh. Näfslöfkan kallas i Blåkulla Tillernippa och Bagarhustrun Ormslå. J natt bran där ett grätt huus. Nu äre där bygde två Cammar att barnen intett få wara tillhoopa med käringarna, på det dhe inthet skole känna dem igen eller höra hwad dhe säija.

S. D. Refolwerades att ransfakas skall på N. Malms Cämmnärs Cammar öfwer den beryctade Trollkaringen på Ladugårdzlandet Anna Persdotter, Böfssköttarens Oloff Lärckas hustru.

Jnkallades Agnis och frägades om hon war i Natt i Blåkulla? Jlla: Ja, fördes dijt af Näfslöfkan. där höltz gältebudh, och den fuhle speelar medh rumpan. Men sägh inthet Smedzkarin fläes. Sade at Elisaheth Carlzdotter war där medh och blef slagen. Togh affträde.

S. D. Refolwerades att Engföö pijgan /) skall fättias fengzligh.

Wachtmästaren på Gillstugun Lars Andersson inkom, och angaff at Näfslöfkans älfte dotter Annika i Natt haar bekent sig, och huru hon aff Modren är anfächtat, men han läfet Herrens wällignelle öfwer henne, är hon worden frij, och sedan bekendt rundt uth. Befaltes hon ophemptas. Togh affträde.

Jn

/) Se ofvanföre sid. 260.

Inkom Nääslöfkans dotter Annika, 15 åhr, och opå befallning bekende sig föras af sin Moster Bengt Bagares hustru till Blåkulla, sade: hon gaf mig kringlor när iag en gång war där, och badh mig föllia sig till Gästebudh, samme natt tog hon mig medh sigh som är nu för 3½ åhr. är där döpt, heeter Tillernippa. iagh är nu så glad iagh kommer till bekennelse, och är så lätt i mitt hierta. Moor weet och där af att iagh föhres, men aldrig haar hon fördt migh, ej heller iag någon ting lärdt där. Sade och Annika, Hustru Brita Zippelz dotter, Jag feer i Blåkulla Borgmester Jerner eller Thegner, den Borgmestaren som boor här inne i Staden, och Rådmannen Franck, die åka dijt båda uti en wagn. Jag kenner igen Thegner af det iagh såg honom på Rådflugun. J förgår natt såg iag honom i Blåkulla medh en kappa på sigh, och Franck med en Sammetz Jacka. Thegner sitter och dömmar och lägger straff på dem som inthett göra som han will. Franck skrijfwer upp. Framwijste och Annika ett ärr som Mostren skall medh ett Jern stucket henne widh högre Tumulfingret, hwar af Borgmester Thegner (sade hon) togh 3 blodsdroppar och skreef mitt namn medh uti en stoor book som låg på bordet. Men inge barn föhrer han. Seer

och i Blåkulla min Moor, eller är det hennes hampn, och en ochristelig Tiock fruu. Såg henne här om dagen, då hon följde ett Tyfkt Lijk ifrå Tylke kyrkian till S:te Mariæ kyrkia, hade Sammetz opflag på Tafftz hufwan och swarta kläder. Bengt Bagare sitter där fremst. Moster kläder Bruder. Anna Månsdotter kookar, Moor bähr in maaten och Smedzkarin går och hielper till. Fr. slickan om hon sedt Smedzkarin i Natt i Blåkulla? Jlla, Jagh waka i natt, derföre war iag intett där. blef och i natt så anfächtat aff Moster, hon kom och wille taga mig, derföre gick iagh need till det andra folcket. Berättade och Annika huru den Elaka säijer äth dem, troor du på Gudh, så kommer du i kettelen. Men troor du på mig, så skall du blij i mitt Rijke, feer du huru wackert här är. Loortmalin ligger där i helfwetet, och roopar, Wee at iag intett bekende mig. Moster tager op Lukan och en blå låga går där vpp. Moster tände Elden på Skeppet som bran, weet inthet hwem tände på Reepslagarbahnan. Moster och hennes Man woro i Kongens köök, wille tända Eeldh på Slottet, men finge ingen macht där till. Frågades henne, hwarföre hon icke förr bekende sigh, då hon här inne så greet? Jlla, Moster kom

kom och togh mig i axlen, och hölt mig om halsen. Tog affträde.

Jnkallades H. Brita Zippell och frågades hwad tanckar hon nu hafwer, effter hon hörer att alla bekenna på henne, så wäll den minsta som den äldre dottren? Jlla, Jag råder intett föhre. Min lille dotter haa dhe tubbat säija få, en hustru haar stucket kringlor åth henne under porten. Den äldste dottren säijer det samma. Jlla, kan aldrig troo det, och om så är, haar Sathan förfördt henne. Jag är frij i mitt Samweth, men will för min dotter skull gärna döo. Prästerna skola weeta, iag frågat om det woro fynd iag lugo på migh, men dhe afrådt migh. Förehöltz henne om Smedzkarin. Jlla, Gud bättre henne, iag haar det hördt. Förmantes än betänckia sigh, och intett fördrifta sig på Gudz Nåde, kan skee då blifwer förseent, när hon skall gå till döden.

Confronterades Modren med dottren Annika och (*dottren*) gråtandes gjorde samma bekennelse som tillförenne, at Mostren förfördt henne, fått horn det hon fatt i hennes wänstra sijda och är already halfft. Modren förehölt henne hwarföre hon intet bekendt det för henne? Jlla, Moster förböd mig. Då förbannade hon sin Syfter, som så förfördt hennes barn.

frågade: är din lille Syfter med? Jlla, Ja. Haar icke iag befalt dig läsa i book, och förbudet omgåiz medh det folcket? Jlla affirmat, och då flickan (som tillförenne förmält är) talte om Borgmester Thegner, frågade Modren: ähr och Thegners hustru där, swarade flickan Neij intet hafwer iagh sedt henne. Togo begge affträde.

Inkallades H. Anna Zippell, och äfwen som Systren förehöltz detta exempel med Smedzkarin, och huru mehr och mehr folck komma och klaga på henne, förmantes till fanningens bekennelse. Jlla, Stälte sig otolig, säijandes: Jag begär intett leswa för den spott och skimff mig wederfahrs. Jag är ingen Trollkäring, om än hundrade Bispar och präster wille det säija mig, så är iag äntå frij. Min Syfter är en elack menniskia, som gerna altid trätt, är kommen i ondt rychte, och sedan inwecklat mig der uti medh. plåger mig intett, utan låten mig döo, hwad skall iag achta denne werldzlige ähran, här är min kropp och min Siäl, iag will gerna döo. Herren Gudh haar gifwit mig Anda, lijff och Siäl, han tage och dem igen, iag haar ingen ähra att leswa mehr. Jag seer Gudh geer hwar sin dehl! Men iag will med Stephano bedia Gudh förlåta Eder, som oskyldigt blodh låten vgiuta. Tilltalte Advocat Fiscalen, önskan-

skandes han aldrig skulle döo, för än han får löhn för den Zedelen &c. t). Jag är så reen som det barn i natt föddes. badh fahnen gråta för hans skull.

Confronterades begge Systrarna, då H. Brita medh ängzlige affe&ter tilltalte Systran H. Anna, hwij hon förfördt hennes dotter? Jlla, Negat. Opkallades utur Cantzeliet flickan Annika, då hon påminte Mostren H. Anna Zippel, at då Modren låg i barnfång i Oluff Jacobsons gård, gaf hon henne kringlor heem med sig i korgen, och badh henne föllia sigh till gästebudh, oprepeterandes hwad hon tillförenne haar bekendt. Jlla, Gudh uplyse sanningen, kan intett minnas gifwit henne kringlor, elliest haar iag offta gifwit både henne och hennes Moder brödh. Togo affträde, och wid affträdet sade H. Anna Zippel: Herre Gudh, detta är en hård kamp!

Befaltes Gillsttigu Wachtmestaren taga flickan till sigh, och inthet hålla henne mehr som en fånge, och tillsäija dem som låtet fättia henne, dhe förkaffa henne underhåldh.

Jn-

f) Härmed lærer förstås ett dylikt Utdrag af Domskälen mot henne, som Advocat-Fiscalen fick Hofrättens befallning att göra ut Ransakningarne sid. 261.

Jnkallades poiken Christian Trullsson Wifs, 15 år, berättade (*sig*) wara i Natt af Bengt Bagares hustru 3 gr till Blåkulla förd på en Åkaredräng och häft. henne taget wreed eldh och antändt Muncklägers broen, Norremalm och Muncklägret. den Elaka sagt sig skola få Smedzkarin, och opblåsa skinnet. Säg poikarne släcs. dhe sohro så högt i wädet att Stiernorna syntes stoorä som en hatt. Fr. Om han icke liuger? Jlle, Neij. befaltes taga affträde.

Jnkallades piggan Cherstin Michelzdotter, på 28 året, fode sig i natt warit förd till Blåkulla af Näslöfskan på häft och karl, ätet och dantzat där. Sedt Bengt Bagares hustru och Anna Månsdotter, men inthet Smedzkarin, utan ett qwinfolck liggia uti en eldh, som roopte: Wee, Wee mig den stund iag inthet bekende mig.

Jnhades Nills Erichson Dufwa 10½ år, förd i Natt 3. gr. af Bagare Moor som i Blåkulla kläder bruder, reed på en karl och en häft, men inthet sedt där Smedzkarin. Tog affträde

Jnkallades en Skräddare hustru H. Anna Simonsdotter (aliäs Tyisk Annika) född i Anklam, förhöltz henne att Kongl. Rätten är glad der öfwer han förnummet det hon skole willia bekenna sigh. Jlla, Du weet herre Jesu Christe at iag är ofkyllig, iag skulle bedia min himmelske fader,

at

at om den minsta prick på mig wore, som hörde den oreene anden Diefwulen till, at det då måste vppenbahres. Iag haar aldrig bekendt på mig. klagade at hennes broder slaget henne för det hon skall fördt hans barn till Blåkulla. Togh affträde.

Jnkallades H. Brita Zippel opå hennes egen begäran och sade: Jag drager mig till minnes, at för 2 åhr sedan i Juhl, då iag war borta hoos Stadz Capitenen och kom heem, låg flickan och soff. iag wächte henne op, säijandes, du Sugga kan du inthet wara waken, då lopp flickan uth, war borta een tijma, kom sedan igen och ringde på porten, då frågade iag: hwar haar du waret? Jlla, föcht effter Ehr hoos Capitenen. Nu wille iag fråga henne, om hon då war bortförd till Blåkulla? Befaltes taga affträde. Anhölt åter igen om sitt underhåld i fengellset. Lofwades skola blifwa ihugkommet.

Jnkallades Engzöö pigan. Fr. Om hon war i Natt åftad &c. Jlla, Neij, wij wakade i Natt. war inthet åftad sedan Stooreböndagznatten. Fr. Om hon meenar sig kunna slipa den färden? Jlla, Står i Gudz händer om iag flipper. Fr. Om hon will döo? Jlla, Hwadh min Gudh will altijdh det sker. iag är tillfredz, Gud låte migh behålla Troona. Fr. Hwarföre hon bewillade reesa till gäftebodh? Jlla, wiste inthet

thet hwadh gästebudh hon meente. Fr. Om hon war tecknat i Blåkulla? Jlla, dhe skore mig i wänstra lillefingret, och kan inthet annat weeta, än icke en prest skreef in mitt namn med blodet i en book. Fr. hwar Blåkulla är? Jlla, den Onde håller det hwar han will. Sade sig ken- na igen Bengt Bagares hustru och draga känslsel på hennes Syster, men inthet ken- na Anna Månsdotter. Såfom och at dhe barn Smedzkarin anfechtade i går Natt, dem anfechta Näfslöfskan i Natt. Togh affträde.

Befaltes Engzööpijgan skulle fättias i fängellse.

Jnkom Mellinus ^{u)} effter begäran och hade med sigh Engzöpiggans broder Johan Jöranson, då gjorde han en öd- miuk intercession för pijgan opå hennes och brodrens begäran, at hon skulle med fängellse förskonas, effter hon sig sielf be-

^{u)} Christophorus Mellinus hade år 1665 d. 29 Iulii blifvit utnämnd till Öfver-Auditeur i Krigs-Collegium att hafva ett generelt och no- ga upseende öfver de andre Auditeurerne, och uti det som tillhörde Milicen och Krigs- Collegium. Äfven dels barn påtode sig fö- ras till Blåkulla af Smedzkarin som förkortade sitt lif i fängellset. Registr. f. å. f. 466. Nor- ra Kämn. R:s Prot. d. 15 Mars 1676.

bekendt och war nu på en godh wägh att bättra sigh, haar och begärt her Jfwar Caplanen i St:e Clara till sig, till hwilken hon en stoor förtröstan hafwer. Resol. at hon kan blifwa hemma hoos förälldrarne, doch at dhe bewachta och cavera för henne, hon inthet undkommer.

Vpräknade och Mellinus en hoop aff dhe barn Smedzkarin fördt, hafwa i natt frije warit för någon försfell.

Proponerades af H:s Excell:tz, Præfidenten om Kongl. Rätten i dag skulle skrijda till voteringen eller där medh opskiuta till morgons. Sedan Kongl. Rätten där om något hade discurrerat, blef där medh till andre dagen opskutet.

S. D. Sedan Kongl. Rätten war opstånden, resolverades att Borgmest. Thegner och Rådman Franck måtte notificeras om det H. Brita Zippelz flicka om dem haar berättat, effter sådant syntes touchera hans och Frankens existimation.

S. D. Resolverades och at under voterandet skulle ingen af Aufcultanterne, eij heller dhe andre som begiärt åhöra ransakningen öfwer detta Trollwäsendet, wara inne, det dem och notificeras skulle.

A:o 1676 den 22 Aprilis.

Præses, G Sp., G Gyll., L F., I Gyll.,
Th. B, O B, G St., B G, O P, P S,
L M, I P, I W, P K.

S. D. Blef af den Kongl. Rätten Handlingzkrijfwaren Josua Spinner nedskickat till Borgmest. Thegner, med befallning honom at notificera, huru den beryctade Muurmestare hustruns, Brita Zippells dotter Annika hade i går inför Kongl. Rätten bekändt, det Borgmestaren tillijka med Rådmannen Lars Franck, jämwäll skola synas uti Blåkulla, sittandes widh bordet, och han (Borgmestaren) med trenne samma flickas blodzdroppar hennes Nampn i en floor book skrijfwit och in-tecknadht hafwer; hwilcken gjorde uthsagu emedan den syntes gravera Borgmestarens så wäll som Rådmannens existimation och honneur, Så hafwer och Kongl. Rätten icke mindre kunnat än sådan giord uthsagu dem wällmeent optäckia och förstå lära, ehuruwäll den Kongl. Rätten inthet drager något twijfwelsmähl om deras godha nampn och heeder; hwilcken straxt igenkom berättade huru Borgmestaren med all tacksamheet erkende den gunst och godheet som Kongl. Rätten honom therutinnan hafwer bewijfa welat, som han och skall weeta densamma på det högsta till att
beröm.

berömma och uphöjja. Och der sådan ut-
 fagu om hans perfohn skulle wara giordh,
 som han doch inthett twiflar, effter som
 den Kongl. Rätten gunsteligen haar beha-
 gat honom det förstå låta, så är doch så-
 dant skedt, antingen genom Sathans illu-
 sioner och bedrägerij, eller och aff flic-
 kans eller snarare arga och elaka Menni-
 skiors afwund och illwillia, som henne till
 sådan bekennelse låckat och tubbat hafwa.
 för denne gången kan han intett annat än
 beklaga sin olycka, lembnandes ellieft till
 tijden, hwad här wedh framdeles yppas
 kunde, begärandes för det öfrige, at Kongl.
 Rätten wille wara så gunstigh, och ho-
 nom ett Extractum Protocollu deröfwer
 meddela låta. Sluteligen lofwade Borgmes-
 taren willia sin Collega Frank detta jäm-
 wahl notificera och optäckia, bediandes
 der hoos, att hans ödmukeste tienst och
 hällsningh den Kongl. Rätten förmälas måtte.
 Inkallades Wachtmästaren i Staden
 Oloff Hallman, hwilcken berättade huru
 som H. Britha Zippell i går haar mycket
 ängslas och roopat i fangellset, och begä-
 rat till sig någon präst, hwarpå är till henne
 kallat Caplanen i Stoorkyrckan M. Erick No-
 ræus hwilcken allena med henne talte. Befal-
 tes Wachtmästaren opkalla M. Noræum,
 hwilcken berättade att hon sagt till honom at
 hon inthet haar begärt honom, utan Notari-

um Consistorij x), då han frågat hwad henne qwäljer? Jlla, Mitt barn är förördt af min Syfter, det är som mig qwälljer. Nu kenne iag hwad korfs föräldrarne hafwa. Jag haar det aldrig trodt at barnen skulle föhras. Och fallet på knä säijandes: Jag är fuller en floor synderfka, iag haar gått till rätta medh min kiötzlige fahr, men aldrih är iagh skyldigh till Trulldombs synden.

S. D. Jnkommo Admiralitetz predikanterne M. Jonas Gravander och Hr Severinus Hollendorff, gjorde berättelse huru Böskiöttarens Oluff Lärckias hustru anfächtar en Skomakares Johan Danielsfons dotter om sine 10 åhr. dhe begge warit där, sett henne både nätter och dagar anfächtas, men när denne hustru är där hoos, är flickan frij, och anfächtas nu så starckt öfwer 20 gånger om dagen, at intett lif synes i henne. M. Gravander och sielf hördt henne undsäija Hr. Söfring: du haar och barn, de eij heller blij frij. Sedan elden futtet i hans taak, för hwilket hon misstenckes. har lääst en grufwelig böön i kyrckian, som dhe hustrur wiste at berätta som medh henne i bäncken stå. Skomakaren Joh. Danielsfon fannade och det samma som M. Gravander och Hr Severinus refererade. Kongl. Rätten fände

x) Ionas Ek.

de till Hr ÖfwerStåthållaren at låta fasttaga och vpföhra denne hustru, skulle och dhe komma tillstådes som hördt hennes läxa.

S. D. Inkom Auditeuren Christopher Mellinus, refererade huru som alle dhe barnen som äre förde af Smedzkarin, hafwa varit frije för någon anfächtning på twenne nätter, förutan dem som at henne äre transporterade på H. Brita Zippell och andre käringer. Sade sig och någre andre kandt på en pijga, att hon hade hornet i sijdan (kändes som Tyrrn y), men dagen effter åth kunde man intett förmerkat. Påminte om icke Prästerne borde tillbållas småningom inferera i sine predikningar, at Gudh bewijst dhen Nåden at barnen blifwa frij, sedan Trollkäringarne äre borto. Honom swarades det skulle tagas i betenckiande.

Asfesfor Parmand påminte om icke woro rådligit at en först depescherades, kan hända dhe andra sedan betänkte sigh, men om alle 3 tillijka skulle utgå, skulle dhe till äfwentyrs förhårdas och der på döo, hwilcket goswo en sällsam tancka i domarens hierta. Discurrerades här öfwer något, Och H:s Excell:tz Hr Johan Gyllenstierna påminte at medh voterandet icke länge skulle dröjas, effter här är

X 2

Kongl.

y) Turn, Torn: tagg, knöl.

Kongl. Maj:ttz brief, och elliest inrijtar detta owäsendet sigh mehr och mehr, hwilket H:s Excell:tz Præsidenten her Bengt Horn och bijföll, förklarandes sigh nu som altijdh tillförenne at han håller detta inthet för någon Phantasie, och derföre här medh böra skyndas. Skreedz förden skull till voterandet och vota annoterade Advocat Fiscalen, ut in Codice rationum.

S. D. resolverades at pijgan widh Wällinge bruk som tillförenne tiänt hoos Bengt Bagare, skall inhemptas.

Anna Persdotter Lärkians hustru inkallades, då Skomakaren Johan Daniels son itererade sin förre klagan. Dottren Helena berättade sig blifwit förd af henne förste gången Juulenatten. Een hustru Jngred be:dh medh flere andre bekende at hon i kyrckian läsit en sådan böön: Himmel och Jordh, Sool och Måne förbanna dem som migh förföllia. H. Anna nekade icke aldeles här till, säijandes: Wittnen rätt, Gudh låte Eder få gå som i wittne. Gudh uplyse sanningen. Resolverades at hon skulle fättias, och om Måndag opkomma.

Befaltes Actuarien at anslå H. Anna Månsdotter och H. Brita Zippell till dombs till Måndagen.

Anno 1676 den 24 Aprilis.

Præses, G Sp., G Gyll., LF, I Gyll.,
Th. B, ÖB, G St., BG, DP,
MC, PS, LM, IW, PK.

S. D. Jnkom Major Smithan, berättade att hans och alla hans grannars barn ähro frije, som Smedzkarin förde, weeta hwarken af anfächtningh eller dröm.

S. dagh justerades doomen öfwer H. Anna Månsdotter och H. Britha Zippell, och wid underskriifwandet påminte H:s Excell:tz her Johan Gyllenstierna, om icke alla som underskriifwa doomen, consentera till des inneholdh? Sade alla Ja: Men H:s Excell:tz Præfidenten högwälborne her Bengt Horn förklarade sig så wijda den underskriifwa, som hans votum innehåller. ut in codice rationum.

S. D. befaltes Actuarien till morgons anslå H. Anna Zippell att opkomma, och sin doom afhöra.

S. D. Berättade Notarien Lars Hilleman huru Cämnrén på Norremalms Cämnräs Cammar Casper Hansson medh honom talt och sagdt att Borgmester och Rådth hafwa varit malcontent öfwer det dhe på Cämnräs Cammaren gådt dem förbij som deres förmän ähre, och immediate uti Kongl. Rätten inlefrerat Ransakningen öfwer Smedzkarin.

S. D. Affades doomen öfwer H. Anna Månsdotter och H. Briitha Zippell z). Wid

z) Domen var så lydande:

Denne Kongl. Rättens endtelige sentens och doom oppå inkomne Ransäckningh ifrån Kongl. Commisforial Rätten her i Stochholm, iemwål sedermera her i Kongl. Rätten widhöfligtigen anställte förhöör, öfuer den floore och hög bearföelige klagan, een hoop fullwexte Persohnen och Barn, medh deras föräldrar, Slächt och ansörwarter andragit emoht hustrurna Anna Månsdotter och Briitha Zippell, som skola åtskillige ältre och yngre Persohnen af dhem söhra till dieswulens samquämm, der ösua allehande dieswulskap, sampt Gudh och hans helige namn försnäda. Affagdh i Stochholm d. 24 Aprilis 1676.

Kongl. Rätten hafuer icke allenast ofuanbematte Commisforial Rättens Ransäckningh nogha och medh fligt igenomläst, uthan och dhe klagande Parter medh dhe anklagade esomofftaft och medh floor sorghfälligheet till Sanningens uthleetande och erfahrenheet confrontera låtit, deras ymsoms anbrachte skiähl och bewijs, sampt inuändningar anhördt, finnandes endtel. uthaf dhe många omsiendigheeten, sampt skiähl och bewijs in Actis, att Anna Månsdotter och Briitha Zippell icke kunna ifrån Lifzstraffet befrijas, uthan skole androm ogudachtigom till Skräck och wahrnagel och sigh till wälförtient straff halshuggas och å bähle brännas. Och sådant alt medh rätta. Actum ut supra.

Wid domen war affagd, fode H. Brita Zippell, Nå i Jesu Nampn. H. Anna Månsdotter fode: Herre du som högste domaren är, låte skee teckn opå den som skyldig är, och låte min oskyldighet komma i dagzliuset. Badh hon skulle slippa sitt hårde fängellse, elliest kommo hon uti förtwiflan förr än Execution henne öfwerginge. Sedan Kongl. Rätten war uti Rådskammaren ingången, låter H. Brita Sippell anhålla att få komma in för Kongl. Rätten. Aflogz henne och befaltes Secreteraren gå och förhöra hwad hennes begäran skulle wara. Jnkom Secreteraren, berättandes hon wille höra huru med hennes dotter skulle blifwa effter hennes dödh. Blefwo altfå Handlingfkrijswaren Josua Spiner och Auscultanten Scheper nedskickade till henne i fengelse at afhöra hennes begäran, hwilcka igenkommo, berättade at hon frågade om hennes dotter skulle tillijka med henne döo. Begärade och att henne måtte af Kongl. Rätten blifwa bewilliat, at hennes kropp, effter utfländen Execution, i Jorden needgrofwes, och icke opräntnes, och at hennes dotter måtte få komma till henne, hwilcket henne aflogz. Sidst badh hon om lindrigare fängellse, på det hon deste beqwemligare kunde bestella om sitt huus, för sin dödh. Bewilliades.

S. D. förfrågade sig en Executions betienter igenom Actuarien hwarest fängarne skulle sättas. gafs till swars at dhe föhras i Cronones fängelse, och sådant som prästerne kunde gå uti till dhem.

S. D. Bewilliades Auditeuren Mellin Copia af doomen sine rationibus Sententiarum.

Inkommo M. Erich Noræus och M. Augustin, berättade sig waret hoos H. Anna Månsdotter och H. Brita Zippell, men kunnat ingen ting hoos dem utthräta att dhe till någon bekännelse äre komne. Affträdde.

S. D. Discurrerades om Engzööpigan, och en annan piga som bekändt föhra 14 ft. bahrn, om desse icke borde fänglas. Resolwerades om Engzööpigan att hon blifwer hoos föräldrarne, doch hålles i godh förwahr, och för henne cavera. Men den andra sätties fängzlig doch uti lindrigt fängelse.

S. D. Opstego deres Excell:tier Hr Georg Gyllenstierna, Hr Lars Flemmingh och Her Thor Bonde och ginge bort.

S. D. Angaf sig godwilligt Margreta Mattzdotter, född i Finland och Merimafko Sochn, tienar hoos Cantzlisten i Kongl. Krigz Collegio Trippellfufs, bekende sig och ett annat barn blefwet förd till Blåkulla af sin förre Maatmoder Göstas finska

ska a) på Söder Malm och bondegatun boendes, lärdt af henne molka, giöra plåtar, dem hon allenast 6 sin. giort och förwarat i en bergslijsa wid Galgeberget och äre nu af den Elake igentagne sedan hon sigh bekendt. Fr. hwarmed hon slämpade plåtarne? Stodh och teeg. Fr. Om slämpelen war af koppar? Jlla, Ja. af miölken giöres i Blåkulla ost. war där i natt, sågh Anna Månsdotter, Bengt Bagares hustru och hennes Man. J går och förgår sågh och Smedzkarin gå och bädda Sängiar. Fr. huru kunde det wara möjligt, effter hon nu är dödh? Jlla, Jo hennes siäl är där uti hennes hamn. Fr. huru Maatmodren först begynte föhra henne? Jlla, Hon kom till migh om Nat-ten, då iagh låg och såff, wächte mig op och sade: kom fölg mig, togh så och förde mig op till Skyyn och till Blåkul-la. Sade och kärillet hon molkar uti, är inthet annat än en gammall skrapa, syntz som det skulle wara en stäfwa. Fr. Om hon nu ångrar detta? Jlla, Ja. Om hon och föhrer barn? Jlla, Neij.

H. Anna Nilsdotter Drabantens Myras hustru inkom, berättade huru hennes pijga Agnis bedet denne Margreta, uti

X 5

sin

a) Hennes rätta namn var Agnis Iohansdotter. Hon var 84 år gammal och gift med en dagsvärkskarl.

fin närwaru, bekenna sigh, kunde i för-
 stonnet inthet komma henne där till, ej
 heller hon få munnen op och fäija wäll-
 signat ware Jesu Nampn, och Inledh ofs
 icke i frestellse, doch omsider brast till at
 gråta, blånade bort i ansigtet och läste
 effter förbede ordh. Skall och denne
 Margreta, som hon bekendt, warit förd af
 sin Maatmoder i 3 åhr, molkat hennes
 koor, wiste dem till deras färgor beskrijf-
 wa, ehuruwäll hon wiste henne aldri-
 ghet hoos sigh och sedt dem. Skall och
 Agnis bekendt om denne Margreta att hon
 snart haar uthlärdt, och undlagt sin Maat-
 moder medh något ondt, om hon henne
 utur tiensten skulle drijfwa. desutan be-
 gärte H. Anna at denne Göstas finska mät-
 te fättias, hwaröfwer inthet resolverades
 annat än at Commisorial Rätten lembnas
 här uti frije hender att dispensera. Togo
 afträde.

Opsteeg H:s Excell:tz her Johan
 Gyllenstierna och gick bort.

Discurrerades än ytterligare om Bengt
 Bagares hustru skulle confronteras med
 dem som henne beskylla sig till Blåkulla
 föhra, hwilcket H:s Excell:tz Hr. Gustaff
 Sparre tychte ännu nödigt wara, hwarföre
 befaltes att dhe samptl. till morgons op-
 kallas skulle.

S. D. Refolverades att Cännärs Cam-
 rarne skole ransaka öfwer dhe beskylte
 och ännu oexaminerade Trollpackor, ad-
 jungerandes sig twenne Rådmän med twän-
 ne af det andeliga ståndet och afdömma,
 hwar om breeff skall afgå till H:s Excell:tz
 Hr. Öfwer Ståthållaren her Claes Rålamb.
 J lika motto resolverades och at bref skall
 affgå till Doct. Oluff Svebiliun och Con-
 sistoriales at dhe förordna twenne alfwar-
 samme prästmän som och skole förbede
 Ransakning bijwista, och jempte dhe and-
 re beordrade perfohner Saken afdömma.

Anno 1676 den 25 Aprilis.

Præses, G Sp., G Gyll., I Gyll., Th. B,
 O B, G St., B G, D P, M C, P S,
 L M, I P, I W, P K.

S. D. Låth H:s Excell:tz her Lars
 Flemming excusera sigh.

Jnkallades pigan Maria Swensdotter,
 om 28 åhr, född i Wiby i Östergötland,
 tient hoos Bängt Bagare ett åhr ringare
 än 7 Månader, tienar nu hoos Bryggiaren
 Carll Månson, och opå tillfrågan hwadh
 hon wiste at berätta hoos B. Bagare wara
 pasferat, som till Sakzsens oplyfsning lända
 kunde, Sade at hon brukade offta kahr-
 badh och det opå serdeles dagar i weckan,
 och som fades, skulle hon det giöra att
 hon

hon hade fransoserne. Fr. Om hon intett
 fåg där brukas någon widskepelse? Jlla,
 Neij, utan när iag och dhe andre pigor-
 na ginge i källaren och hade tappat uti
 kannan, slåcknade altijdh liufett att wij in-
 thet tordes dricka, fast än wij woro al-
 drigh så torstige, och altijdh ramlade
 det uti penningarne som där i källaren
 lågo. På Gården sågh iagh och hwar natt
 (effter iag war där brännerska, och måste
 waka om nätterne) en löpandes som en
 stoor rugguter hund med ett band om hall-
 sen som war mycket spikut, hwilcket iag
 sade för Gefellerne, och när min Maatmo-
 der fick det weeta, sade hon åth migh,
 ästu rädder? det är intett annat än en
 starck Råå, effter Galgen förr stått här
 på Tompten. dhe slog och tracterade illa
 sitt folck, först hon, sedan han. Jntett
 flapp iagh offta i kyrckian, Men elliest
 höltz mäst hwar affton böön och fungo.
 Min Maatmoder war mycket gudfruchtigh.
 Elliest förmante hon migh läsa Fader Wår,
 och när iagh inthett stoor tijdh (*bade*) och
 war brått om, detta läsa: Synda icke, ty
 Gudh det seer, Englarna förria, och Sa-
 than leer &c. Fr. Om hon intett något
 förmärckt om detta barnaförandet, som
 hennes förre Maatmoder är beskylter före?
 Jlla, aldrig sågh eller hörde iagh något
 där aff. Fr. Om hon icke förnummet nå-
 got

got om hennes smörkiernande? Jlla, Aldrig kiernade hon något medan iagh tiänre där, eij heller hadhe hon någre koor. Berättade ochså pijgan att hennes Maatmooder skall förr uth sagt henne, at henne skulle mycket ondt förefstå här i Stockholm, och hon der effter siuknadt, sedan hon utur tiensten kom, och legat till fängz i 3 åhr. Fr. huru långt effter hon siuknade? Jlla, dhett war fuller try åhr.

Inkallades Bengt Bagares Hustru och med pijgan Maria Swensdotter confronterades, oplästes så hennes, ifrån Cämmers-Cammaren, skriftl. inkomne berättelse *b*), den hon och inför Kongl. Rätten gjorde. Hwar till H. Anna Sippel swarade: Jagh lågh ett heelt åhr siuk effter barnfäng och min högre hand war heel borta, det Balberarne M. Herman Fuchz, M. Valentin &c.

- b) Samma skriftliga berättelse, aflaggd dagen förut i Norra Kämmers Rätten, innehåller bland annat att Maria Swensdotter för 7 år sedan tjänt hos Bengt Bagares hustru Anna Sippel, ett år på 7 veckor när, men nu sedan för lidne Påkttid varit i tjänst hos Bryggaren Carl Mårtensson: att när hon skulle taga afsked af sin Matmoder, lade denna karbasen och en ny klädning på bordet och bad henne välja, men flog likväl henne icke. *Des uthan refererade hon, det hon hördt alltid ramblas med pgr uthi kellären, dertill med sedt såsform ett stort föhl med een kädja om halsfen, enär hon kom ut hur Bremehuset.* Bilaga till Consist. Protocoll.

&c. skole weeta berätta, och derföre måtte iag bada. aldrig uthwalde iag någre ferdeles dagar, ej heller hade någre franfosser. J min källare fins icke en halföre, kan hända då något penningar war där, och alldrig weet iag utaf något Spökerij syntz i min gård ej heller nånsin bedet pigan intett wara rädder. Och hwadh hennes siukdom widkommer, kunde iagh inthet derföre råda. Sidst badh hon Gudh wille oplysa dhe gode herrar att dhe måtte finna på hwadh rätt är.

Jnkallades en hoop barn hwilcka alle eenhelligen wittnade på H. Anna Sippell att hon dem föhrer till Blåkulla och gifwit Städtzell på handen. och iblandh dem wittnade Margreta Mattzdotter, en finska och fullwächst piga, att Bengt Bagares hustru haar lärde henne giöra plåtar. Till alle barnsens och pigans beskyllningar nekade H. Anna Sippell, görandes sin contestation nu som tillförenne om sin oskyldigheet.

S. D. Jnkom Pastor på Kongzholmen M. Jonas Lille berättandes huru han warit hoos H. Anna Månsdotter, men han intett kunnat komma henne till någon bekenne. Fr. Hwadh honom då tycktes om henne? Jlle, Jagh tycker hon gör sig fuller skyldig in för Gudh, men will inthet bekenna för Menniskior.

S. D.

S. D. Widh H. Anna Sippels dombs underkrifwande, Sade Asfesforen Bengt Gyllenanckar inthet för denne gången kunna uthlåta sigh, skulle gerna see med Saken måtte Suspenderas till desz man finge höra hwadh dhe andre bekenna. lofwandes skriftteligen willia sig förklara.

H:s Excell:tz her Gustaff Sparre: Swåre Saker äre fuller som H. Anna Sippell gravera, att iagh inthet kan frija henne; men såsom iagh finner barnsens berättelse doubieux, eij heller någon till laga ålder kommen som på henne bekenna att hon dem föhrer, kan iagh i mitt Samwete inthet falla henne.

Hr. Asfesf. Parmand: Ehuruwäll iagh inthet war tillstädes när H. Anna Sippel med barnen confronterades, och iagh tillförenne widh voterandet intett uthlåth migh mera än i synnerheet öfwer Anna Månsdotter, doch som iagh hörer äre complices till laga ålder komne som med barnen instämma, hwar på iagh och under skrifwer. Men barnens berättelse håller iagh dubieux.

Præses H:s Excell:tz Hr. Bengt Horn. Jagh kan intet aldeles frija henne, utan haar tillförenne utlåtet migh i mitt voto. ut in codice rationum.

S. D. Afflades doomen öfwer H. Anna Sippel. Wid doomen war affagd, sade hon:

hon: Nå i Jesu Nampn! Gudh beware edre krooppar. Gudh beware mig ifrå Sathans macht. Ofkyldig är Jagh. Gudh oplyse eder, och låthe eder haa fält sådan doom som J kunnen förswara.

S. D. Affgick breeff till H:s Excell:tz Hr. ÖfwerStåthållaren om Executionerne öfwer ofwanbete Qwinsperfohner, att dhe hwar på sin dagh sitt straff skole stå, och Anna Månsdotter först, uti den godh förhopningh att dhe där igenom, kan hända, till någon bekennelse kunde bringas.

Anno 1676 den 26 Aprilis.

Præses, G Sp., A If., O B, G St., B G, DP, M C, P S, L M, I P, I W, P K.

S. D. Jnkom Slottz befallningzmannen Georg Hircinius, och opå H:s Excell:tz Öfwer Ståthållarens wägnar förfrågade sigh huru med Anna Månsdotter procederas skulle, som sin Synd intett wille bekenna, begiärandes doch aff Herrans högwärdige Nattward deelachtig blifwa. Hwar öfwer Kongl. Rätten discurrerade, och utlath sigh Aslesforn Parmand således: denne är en casus conscientie och toucherar intett doomstoolen, utan böör decideras af pressterkapet uti Consistorio. Att intett låta henne få Herrans Nattwardh, när hon self begärer och finner sigh där till beredd,

woro

woro ett Samweetzwärck; doch så att prästerne icke meddelte henne Herrans Nattwardh in pignus innocentiae och doomsfölen till præjuditz.

Petrus Salanus. denne privatio skadar henne inthet.

Jöns Wallwijk. kanfkee detta gör en förargellse, om hon tager Herrans Nattwardh, och intett bekänner sin fyndh. dett plägar wara ett misbruuk med Sacramentet at en part tager det till att wijfa sin oskyldigheet.

Præses H:s Excell:tz Hr. Bengt Horn. Ehuruwäll denne är en Consistorial Saak, tycker mig doch intett böra lembna dem härutinnan frije hender, utan aff Kongl. Maj:tt resolveras. Jag förwägrar henne intett att taga Herrans Nattward, när hon sielf åstundar det.

Hs. Excell:tz Hr. Gustaff Sparre. Om henne, som sin fynd intett will bekenna, skulle tillåtas att anamma Herrans Nattward, skulle den inconsequence där aff föllia, att hon tógo den in alium finem än hon borde, och skulle så heetas, att alle sådane dödde oskyldige. Jag finner detta betänckeligit, och böhra communiceras medh Senaten.

Hr. Arffvid Jfvarson war och i samma meningh c).

Y

Gott-

c) Vice Presidenten Arved Ivarson Natt och Dag hindrades af sjuklighet att öfvervara så väl den-

Gotthard Strijk. Jagh finner intett hwarföre henne skall förneekas Herrans Nattward, fast än hon sigh intett bekänner, hon haar begge wägarna för sigh. ty prof. we Menniskian sigh sielff &c.

Asfesf. Plan och Wallwijk opskickades till deres Excell:tier aff Rådet som med i denne Saak hafwa futtet, och detta med dem communicera, hwilcke igenkomo berättandes deres Excell:tier tyckia denne wara en consistorial Saak och at det skulle touchera Kongl. Rättens doom, om henne skulle tillåtas at taga H. Nattwardh, och hon sedan döo som på sin oskyldigheet.

Stadnade altfå Kongl. Rätten där uti att detta skulle communiceras medh Consistorio Ecclesiastico och wardt Advocat Fiscalis dijt skickat at afhempta deras betänckiande, medh befallning, att där Consistorium skulle tillåta henne at få taga Herrans Nattwardh, det då icke måtte henne gifwas som in pignus innocentiae och doomstolen till prejuditz.

Advocat Fiscalis kom tillbaka &c. vide memorialia.

S. D. Jnköm Secret. Leyonkloo needskickat utur Senaten, berättandes uti Senaten

na Ransfakning, som några andra laggranna mål, hvilket han sedermera anfåg för enlycka. Senat. Prot. 1678 af Secret. Lillieslycht d. 6 Nov. f. 26, 47.

ten wara refererat om Bengt Bagares hustru, at hon skall, wid det hon en gång af Slottet wardt needfördh, spottat en Skraddare i ansigtet, som tillijka medh andre stodh och undrade på henne; hwar effter han straxt blefwet siuk, at han spottade blodh, och sedan dödth worden. Med begäran Kongl. Rätten låto opkalla den prästman som honom på hans yttersta medh Herrans Nattwardh beföcht, att förnimma Skraddarens bekennelse härutinnan. Skickades straxt effter her Oloff Sparman, Cappellan i Riddarholmen som honom med Herrans Nattwardh haar beföcht, men war inthet hemma, utan hoos fångarne som på barnhuuset på lijfwet fängzslige futto, hwarföre befaltes han skulle till andre dagen opkallas.

S. D. Jnkom Slottz Befallningzmannen Georg Hircinius, berättade Execution wara Anna Månsdotter öfwegången, huru hon begärat Herrans Nattwardh, och in uti döden påstått sin oskyldigheet.

S. D. Sade H:s Excell:tz Præsidenten H. Bengt Horn Slotts Befallningzmannen att Kongl. Rätten för gått funnet att medh Executionen opå fångarna icke alt föt mycket skulle hastas, förklarandes Kongl. Rättens breek till H:s Excell:tz Hr Öfwer Ståthållaren icke böra förstås som skulle

Executionen få hastigt opå hwar annan skee, utan ordinarie Executions dagar.

S. D. Jnkom Cämnrén ifrå S. Malms Cämners Cammar Erik Torfelius, förfrågandes sikh om dhe barnen som sikh beklaga blifwa af Trollkåringarne förde till Blåkulla, och tillförenne i Kongl. R. äre examinerade, om dhe å nyo på Cämners Cammaren skole förhöras. Swarades honom att dhe och ännu må examineras.

Anno 1676 den 27 Aprilis.

Præses, O B, D P, M C, P S, L M, I W.

S. D. Låth Asfesforen Petrus Kyronius excusera sig för sin opasligheet skull.

S. D. Jnkom Caplanen i Ridderholmen her Oloff Sparman, och gjorde berättelse om den bekennelse Skräddaren hoos högwälb:ne Fr. Sigrid Horn, effter föregången förmaning intett annat bekenna än det han opå sitt Samwete taga wille, och förr än han Herrans Nattwardh anammade, på sitt yttersta haar giordt, Nembl. att då Bengt Bagares hustru en gång needfördes aff Slottet, haar Skräddaren ibland andre stått och undrat på henne, willandes gerna lära känna henne, och trådt henne altförnär och sedt henne in uti ögonen, då hon frågat, hwarföre stå i få och undra på migh? Jlle, Jag haar alldrig sedt ehr förr. då haar hon spottat honom i ansichtet, säijandes Twy digh.

digh. Hwar effter straxt en ryfa kom oppå honom, att han haar förwandlat sin hy, begynt att spotta blodh, och måst lägga sig till Sängz och omsider dödh blefwen. Detta sade her Oloff Sparman hafwa Bagarhustrun förhållet, då hon swarat: Jag spåttade aldrig åth folck, skulle iagh krabmat honom? Jntheit är iagh skull till hans siukdom, kan skee Gudh haar fraffat honom. hwarpå her Sparman sagt till henne, ähre då i ett sådant helgon at Gudh straxt på stunden för eder skull någon straffa skulle?

S. D. Berättade H:s Excell:tz Presidenten högwålborne her Bengt Horn, huru Doct. Oloff Svebilus för honom refererat att Slotzbefallningzmannen Georg Hircinius på Kongl. R:s wägnar, skall tillfagt presterne, sedan Anna Månsdotter sit straf haar stått, skulle för dhe andre fångarne säija, som skulle hon sigh bekendt, och på dem äfwen wäll, Men som han tychte deres Embete intett competera med osanning och i slijke måhl at vmgå, förmodade han Kongl. Rättens willia och meening icke heller sådan warit. Hwarom Kongl. R. påminte sigh sådan befallning aldrig utgifwit, utan måste Slotzbefallningzmannen sådant af sigh sielff giordt. Skickades altså Auscultanten Scheper till Doct. Svebilium att sådant honom berätta.

S. D. Effter Kongl. Rätten gerna å-
 fundade weeta, om dhe barnen Anna Måns-
 dotter tillförenne till Sathans Samqwämer
 fördt, nu effter henne öfwergången Exe-
 cution, woro frij eller icke. då H:s Ex-
 celltz Præsidenten fan rådligit at publicè
 icke där öfwer någon inquisition skee måt-
 te, för dhe där på fölliande inconsequen-
 tier, hwilcket dhe andre af Kongl. Rätten
 aggreerade.

S. D. Befaltes Advocat Fiscalen gå
 till H:s Excelltz her Öfwerståthållaren
 och berätta att Kongl. Rätten lemnar uti
 H:s Excelltz godtlinnande låta Executio-
 nen skee om Lögerdagh på begge Sipp-
 larne tillijka, eller och där medh längre
 fördröija medh Bagarehufrun, effter som
 han af prästerne om deres bekennele blif-
 wer underrättat, och andre omständigheet
 ter det synas fordra.

Anno 1676 den 28 Aprilis.

Præses, G St., B G, D P, P S, L M,
 I P, I W.

S. D. Refererade Secretarius Collegij
 Hr. Ehrenhielm att SlotzBefallningzman
 Georg Hircinius berättade sig wara uth-
 skickat aff H:s Excelltz her ÖfwerStätt-
 hållaren och notificera Kongl. Rätten att
 han woro sinnader i Morgon låta Execu-
 tion öfwergå begge Sipplarna, effter som
 Kongl.

Kongl. R. honom i går igenom Advocat Fiscalen därutinnan frije hender lemnat, Hwilcket Kongl. R. igenom V. Fiscalen läth notificera dhe herrar af Rijkz lens Råd h som i bette Saak och få futtet hafwa, hwilcke låto sig behaga Hr. Öfwer Ståthållarens gjorde förordning, helt emedan Hr. Öfwer Ståthållaren samme ährende i Senaten för sitt afstråde hade föredraget, hwilcket V. Fiscalis widh sin återkompst den Kongl. Rätten föredrogh, och Kongl. R. där medh acqviescerade, effter allereedo få af Rijkz lens Senat war för godt funnet. det och Slottz Befallningzman blef swarat.

Anno 1676 den 3 Majj.

Præses, G Sp., LF, IGyll., Th. B,
G. St., BG, DP, MC, PS, LM,
IP, IW, PK.

S. D. företogz Trollransakningen ifrå S. förstadz Cämners Cammar öfwer pigan Margretha Mattzdotter och hennes förrige Maatmoder H. Agnis Johansdotter, aliäs Göstas finska.

Sedan Kongl. Rätten hade sig låtet föreläsa Ransakningen, fan Kongl. R. nödigt att dhe förbede begge skulle opkallas till fredagen. Jtem Agnis Eskilzdotter, Zander Timmermans barn och flickan Chersfin Jacobsdotter, med dhe andre som interesfera i denne Ransakningh.

Anno 1676 den 5 Maij.

Præfes, G St., BG, DP, MC, PS,
LM, IP, IW, PK.

S. D. förfrågade SlottzBefallningzman Georg Hircinius sigh genom Advocat Fiscalen hoos Kongl. Rätten huru medh Fontelij hustru d) förhållas skulle, effter hon klagar öfwer det hårde fengellse uti Gamble Rådflugun, begärandes få fittia i sin kammar med wacht förwarat. Låth förden skull K. Rätten säija Slotzfogden att där något lindrigare fängellse woro, skulle hon där sättias, doch at man om hennes perfohn woro försäkradt.

S. D. Jnkømme deres Excell:tier her Gustaff Sparre, Hr Lars Elemming, Hr. Johan Gyllenstierna, och her Thord Bonde.

S. D. Jnkallades till confrontation H. Agnis Johansdotter medh pigorne Margreta Mattzdotter och Dufwans Margreta, fr:des H. Agnis om hon icke lärdt desse pigor att föhra barn till Sathans Samqwämmer? Jlla, Aldrig haar iag lärdt någon sådant. Då wittnade dhe begge för:de pigor på henne at hon dem den konsten lärdt. Men hon enständigt neekade. Dufwans Margreta opå tillfrågan, Sade sigh intett weeta hwar hon haar lärdt föhra barn, eij heller huru hon föhrer dem, Och

om

(*) Se sidd. 235, 306.

om barnen inthet hade bekendt på henne och Margreta Mattzdotter, hade hon inthet wist det, hwilcket hon förft i Måndagz feck weeta. Sade och Margreta Mattzdotter att H. Agnis haar två Män i Blåkulla, men weet inthet hwadh dhe heeta, eij heller kan hon komma figh till att bekenna. hon haar molkat drabantens Myrans koor, och lärdt mig giöra plåtar. Berättade än widare huru hon fätter knifwen i wäggen, och undertijden i sitt eget bröst när hon molkar. hon molkar och stundom at blodh kommer. Pijgorna togo affträde e).

Jnkallades pigan Agnis och Lifsbeta Carlzdotter. Sade figh begge tillförenne wara förde af Näfslöskan, och nu af Jöran Hökares hustru föhras, Men neekade sig kunna föhra barn eller något sådant lärdt. Sade och Agnis figh sedt H. Agnis molkat hennes Maatmoders koor. Fr. Om H. Agnis kunde läsa, Fader wår och Troon, då hon på Swenska läste både Fader wår, Troon och Barmhertige

Y 5

Gudh

- e) Om Margareta Mattsdotter se sid. 328. Begge desä qvinspersoner hade i Södra Kämners Rätten blifwit dömda till döden d. 27 April, den nyfsmämnde som var omkring 24 år gammal, på egen bekännelse; men Margareta Mattsdotter Dufva nekade enständigt till den henne gjorda beskyllning: hon var 21 år gammal och född i Stockholm på Södermalm.

Gudh &c. Men Lisbeta Carlzdotter sade att hon läser Fader wår baak fram i Blåkulla. Fr. Pijgorna om dhe kunde läsa, då Lisbetha Carlzdotter läste Fader wår och Troon, Och Agnis Fader wår på finka. Togo affträde f).

Jnkallades flickan Lisken Peersdotter, om ähr, hwilcken sade sigh föhras till Blåkulla af Margreta Mattzdotter, berättandes huru Margreta dagen tillförenne waret uti hennes föräldrars gård och talt medh henne, och natten effter kommit och gifwit henne ett Sexöhrsstycke det hon giömt i kiortellfäcken, och frågat om hon wille föllia henne, skulle hon få see huru wackert der wore, då hon swarat Ja, Straxt Margreta taget och fördt henne uth genom Skorsteenen, men spillet waret igen, och när hon kom tilbakas, igenom wäggen infördt henne. Sade sedan at hon war i bahra färken. då henne förehöltz at hon sade ofant, effter hon tillförenne sagt sig giömt Sexöhrsstycket uti kiortellfäcken, Swarade, hon kasta kiortelen

f) Samma Lisbeta Carlzdotter, Skräddarmessaren Carl Börjesons dotter, samt Drabanten Myras begge finka pigor Agnis Eskilsdotter och Annika Hindrichs dotter, alla tre af 18 till 20 års ålder, voro bland dem som förnämligast tillstälde detta öwäsende här i Staden.

telen på migh, och när iagh kom heem war iag så trött och föchte effter Sexöhrs-flycket, war det inthet annat än skarn. Haar lärdt i Blåkulla läsa förbannat ware Fahr och Mohr, Syfter och broor &c.

Jnkallades pigan Margreta Mattzdotter, frågades henne huru hon först kommit till at föhra flickan Lisken Peersdotter till Blåkulla? Jlla, Jag kom till henne om Nattetiadh, gaf henne ett Sexörsstycke, men hwar hon gömde thet, weet iag inthet, ty hon war i bahre färcken. Sadhe till henne: kom fölg medh migh, skall du see huru wackert där är, då tog iag henne och förde henne ut genom fönstret. Flickan fode det war genom Skorsteenen. Jlla, Jag kan inthet minnas. Sade sedan fördt henne in genom dörren. Flickan fode det war genom wäggen. Jlla, Ja kan-kee det war genom wäggen. Fr. Margreta huru wäggen öpnar sigh? Jlla, Jag sticker på wäggen medh Nählen som är i Smörriehornet. Sade sigh Margreta på en wecka inthet warit i Blåkulla. Men är inthet länge sedan iag begynte föhra barn. Men flickan berättade att hon i Natt waret aff henne anfechtat 12 gr, wille taga henne bort, men feck henne inthet. Fr. Margreta om hon haar anfechtat henne? Jlla, kan wara iagh haar anfechtat henne. Sade at H. Agnis fördt henne länge,
men

men för ett år sedan wiste det först. Fr. om hon hade något märke af Sathan fått som andre pläga få som till honom fahra? Jlla, Ja, wiste fram högre handen, sade att han haar bijtet henne uti dhe 4 fingren, då hon och sade sigh lofwat honom 4 åhrs tienst. Fr. om hon hade horn? Jlla, H. Agnis tog det igen, sedan iag bekende migh, är och derföre aff den Elaka medh ormar piskader. Sade och huru hon waret trätande med en hustru, den henne haar slaget och hon henne derföre undslagt at hon skulle göra henne ett streck, reedh så på henne till Blåkulla, hwar effter hon låg siuk $3\frac{1}{2}$ wecka och war yhr i sitt hufwudh. Fr. Om hon kenner den som nu kläder bruderna i Blåkulla? Jlla, Neij. Berättade än wij dare huru H. Agnis molkar drabantens Myras koor, och gör oft där af i Blåkul-la och geer dem och barnen at ätha, men dhe blifwa aldrig där af mätta. Fr. hwadh ordh hon brukar när hon molkar? Jlla, Jagh molkar i den Elakes namn. kan inthet minnas mehr hwadh iag då säger. Förehöltz henne om hon icke liuger på H. Agnis och sigh, och förman-tes att seija fanningen? Jlla, Neij iagh liuger inthet, hon fördt 4 barn, men iagh inthet mehr än ett. Fr. Om hon nu wille döo, effter hon så mycket ondt giordt haar?

haar? Jlla, Som dhe wällwijse herrarna behagar. Sade än ytterligare, den pijgan som inne war, Dufwas Margreta, plägar maata barnen i Blåkulla. H. Agnis neekade enständigt till alt hwadh henne påbördades.

S. D. Befaltes af Kongl. Rätten, att någon skulle gå till Præsidentem Consistorij Doct. Oloff Svebelium, och på Rättens wägnar begära att pigan Margreta Mattzdotter och H. Agnis Johansdotter blifwa af prästerskapet besöchte, äfwen som dhe det giordt hoos Maria Jöransdotter och den andre pigan på Norre Malm som sikh sielfwe hafwa bekendt. hwilcket V. Fiscalis hoos Doct. Svebelium utbrättadhe.

S. D. Vppå Rådsmännens Biuggs förfrågan resolverades, att Commisorial Rätterne här i Staden skola under påstående Ransakningar bruka den warfambeet, at deras domar inthet publiceras, utan först infändas till Kongl. Rätten, effterfom barnen klaga sikh wärre sedan än förr anfächtas, Och befaltes Advocat Fiscalis fädant notificera alle tree Commisorial Rätterne.

Anno 1676 den 8 Maij.

Præses BH, G Sp., LF, I Gyll.,
Th. B., G St., OP, MC, PS,
LM, IP, PK.

S. D. Påminte H:s Excell:tz Præsidenten Her Bengt Horn nu som tillförene, at honom syntes rådligit at Kongl. Rätten formerade sig en wifs Method, hwar efter dhe, uti detta mycket importente wärcket öfwer det beklagelige Trollwäsendet, kunde hafwa som en Regell och rättensnöre, som sedan framdeles woro icke allenast K. Rätten, utan och underRätterne till Efferrättelse.

Hr. J. Gyllenstierna. Man måste mycket warsampt med detta wärcket omgå, ty ju längre Jag detta wärcket betrachtar, ju nödigare finner iag det giöras behof, och deste mehra liuus härutinnan behöfwes; woro fördenkull rådligit at prästerne med all flijt besöchte dhe anklagade, at till äfwentyrs mycket widare liuus och bekennele där uti gifwas kunde, ty dhe som på sig sielfwe bekenna, wariera mycket uti bekennelsen. detta Hr Præses bijföll och heele Rätten.

S. D. företogz Trollranfakningen angående Engzöö pigan Maria Jöransdotter g), Och voterades öfwer henne att
hon

g) Se sidd. 260, 310, 317. Denna piga var på sitt

hon halfshugges och nedgräfwes på Rät-
tareplatzen, effter hoos henne är propria
confessio och contritio peccati, ut in Co-
dice rationum amplius.

S. D. Refolwerades och at Maria skall
confronteras i dag wid Commisforial Rät-
ten, hwilcket Rätten att notificera befal-
tes Handlingskrifwaren Salin.

Anno 1676 den 9 Majj å Meridie.

Præses Hr BH, G Sp., LF, IGyll.,
G St., BG, DP, MC, PS,
LM, IP, IW, PK.

S. D. Förfrågade sig Pastor i Ste
Clara församlingh och Cämmären Preutz,
som uti Commisforial Rätten på Stadz
Cämmärs Cammaren öfwer Trollwäsendet
förordnade äre, om dhe skulle examinera
den Giesle poike och piga som sig hoos dem
angifwa, klagandes öfwer Pastoris i Gesse
M. Petri Fontelij hustru, at hon dem till
Blåkulla föhrer, effter dhe fortera under
Norre Malms Rätt.

Refol.

18 år. Vid ett förhör i Norra Kämners Kam-
maren den 30 April berättade hon sig natten
förut hafva sedt Bengt Bagares hustru sittia
i Blåkulla flodder på een förgylt Stohl, tillijka
med Anna Månsdotter, men Smedzkarin i
een wrå och Pijpa.

Refol. dhe skole examineras, oach-
tandes under hwadh Rätt dhe egenteligen
fortera.

S. D. Företogz Ranfakningen öfwer
pigan Margreta Mattzdotter, angående
Trollwäsendet, voterades och slötz att
hon halfshugges och nedergräfwes på Rät-
tareplatzen, effter hon sin synd bekendt.
Vota colligerade Advocat Fiscalis.

S. D. Justerades doomen öfwer Ma-
ria Jöransdotter.

S. D. Resolverades at brukas skulle
någon tortur på dhe beryctade för Troll-
konsten, at extorquera fanningen, doch
icke alt för hårdh, och till det ringeste
at förkräckia dem med, hwaröfwer breef
afgick till h:s Excell:tz Öfwerståthållaren.

S. D. Företogz Trollranfakningen an-
gående H. Anna Persdotter, Lärckians hu-
stru b), öfwer hwilcken slötz att hon lef-
wandes skulle brennas.

S. D. Jnkom Slotzfougden Hircinius,
berättandes huru Wachtmeft. på Gillestugun
honom förtaldt at Näfslöfkans dotter An-
nika Peersdotter sagdt, då han kom hen-
ne

h) Se fidd. 310, 322, 324. Var dömd från lif-
vet i Norra Kämnars Rätten. Hon påstod en-
fändigt sig vara oskyldig och *bad Rätten*
wille probera henne och kasta på watten, som
dee göra i Teutschland. Kämn. R. Prot. d. 27
April och 3 Maj.

ne at bekenna sanningen, fatt Mollren Bengt Bagares hustru på kakellugnen, winc-kade henne, hon intet skulle bekenna. derföre och rijdit på honom natten effter till Blåkulla. haar och förmant honom achta sig hon inthet finge see honom i ansichtet, ty uti den hampn hon då till-städes war, kunde hon inthet ondt giöra honom. Skall lijkwall sedan fått see ho-nom i Hofrättzförmaket, hwareffter Wacht-mest. är siuk och död blefwen. Skall och Wachtmest. frågat hwarföre hon icke gör domaren ondt, den hon i ansichtet får see? Jlla, det kan hon inthet giöra, ty do-maren står uti Gudz ställe.

S. D. Jnkallades finskan H. Agnis Jo-hansdotter och pigan Maria Jöransdotter, och opå tillfrågan sadhe (*den sednare*): Jn-tett haar iagh sedt H. Agnis i Blåkulla, kan skee hon är på ett annat ställe. J natt war iag till wägz fattig Synderfka. Jag slipper intett få länge Anna, Lärckians hustru är i lijfwet. Togh affträde.

Jnkallades Dufwans Margreta. Fr. om hon i natt warit till Blåkulla? Jlla, Weet intett om iag war i natt borta: Jag haar intett fördt barn sedan i Måndagz,

Z

weet

Så väl i denna som i de öfriga af Käm-ners-Rätterne fälda domar i desä mål var icke dödsfattet utfatt, utan detsamma bestämde af Hof-Rätten.

weet eij heller när H. Agnis sidst war borta. Kongl. Rätten lätth föreläsa henne Commisorial Ransakningen af den 6 hujus at hon bekendt sig föhrt 2:ne barn. Jlla, Sade i förstonne, det är intett fant, men sedan at hon så sagt som der skrijswit står, men sade sikh intett weeta det giordt vtan H. Agnis tillhielp. weet intett af mehr än dhe 2:ne barn. är intett gifft i Blåkulla, eij heller döpt eller (*vet*) hwad hon heeter.

H. Agnis tillspordes hwarföre hon wedh Ransakningen sagt sig intett känna denne Margreta, men lijkwäll nämbt henne. Jlla nekadhe.

Dufwans Margreta förmantes beken-
na huru hon föhrer barn? Jlla, Weet
intett, ty denne elaka menniskian finkan
fätter mig främst på en stång och barnen
där näst. Togh afträde.

Jnkallades Margreta Mattzdotter och
på tillfrågan sade, at hon intett warit i Blå-
kulla sedan i Torsfdagz, eij heller fedt H.
Agnis där, men kom intett länger än inom
dörren. Sade och at när H. Agnis fitter i kyr-
kian, wender hon nacken äth presten,
och det som synes för folcket, är allenast
hennes hamn. dhe twenne barnen, sa-
de hon, som Dufwans Margreta föhrer,
haar käringen speelt på henne medh den
Elaka som sitter i Högfäthet wedh bordet,
seer

feer uth som en Menniskia, men är en hundh. Hon haar fått en Man heeter Nicken, och ett barn, dhe bohla med den onde under bordet. Sade och at H. Agnis intett kan bekenna sigh, så wäll som en badstugu finska Malin b:dh Will och på denne bekennelse döo H. Agnis togh affträde, och Dufwans Margreta kom in, då Kongl. Rätten förhölt henne om hennes Man och barn i Blåkulla. Jlla, Ja så måtte det skedt i Måndagz, ty iagh weet intett mehr än dhe påminna migh, och om dhe inthet bekendt på mig, hade iagh än intett bekendt migh.

Margreta Mattzdotter sade: Jag är gladh at iag kommet till bekennelse, och will nu med gladt hierta döo. Dufwans Margreta sade sig sedt Bengt Bagares hustru och H. Anna Månsdotter i Blåkulla, äfwen som barnen tillförenne om dem berättat. Togh affträde.

Inkallades pigan Agnis Eskillzdotter och sade sig i natt varit 3:ne gr. förder af Jöran Hökares hustru, men såg intett H. Agnis och pigorna Margreta Mattzdotter och Dufwans Margreta där. påstodh sin förre relation om Miölkningen, huru hon sedt Margreta Mattzdotter och H. Agnis mölkat. H. Agnis framherdade med sitt nekande, klagandes öfwer hennes (*Mar-*
Z 2
gre-

gretas) elaka förhållande i hennes Witt-
huus. Margreta swarade, Ja j skulle gif-
wit migh bättre maath. Togo afträde.

S. D. Refolwerades att H. Agnis och
Dufwans Margreta skulle medh någon tor-
tur försökias i morgon fanningen att be-
kenna, hwarwidh skulle Aufcultanten Sche-
per wara på Kongl. Rättens wagnar 2).

A:o 1676 den 11 Majj å Meridie.

Hr I Gyll., Hr Th. B., G St., M C, P S,
L M, I P, I W, P K.

S. D. Sändes Advocat Fiscalis till
ÖfwerStåthållaren at påminna om möje-
ligt wore, at anställa Execution på H. An-
na Peersdotter Lärckians hustru i Morgon,
eller sidst om Lögerdagh, ty periculum
är här in mora för dhe barnen skull hon
förher. Om Båhletz inrättande kan Advoca-
t Fiscalis discurrera som af sig sielff. Se-
dan justerades doomen öfwer henne, Lär-
ckians hustru.

S. D.

i) Öfver desä qvinspersoner ranfakades ytterli-
gare i en federmera särkild för Troilwäsendet
i Stockholm tillförornad Commisforial Rätt,
där de begge blefvo frikände: den senare helt
och hållet, efter att hafva varit till döden
dömd; men den gamla Agnis staldes under
Guds dom.

S. D. Vpläftes Engzöö pigans Maria Jöransdotters faders Supplication, hwaruti han ödmiukeligen anhåller att få låta begrafwa henne i någon kyrkiogårdh. Refol. Kongl. Rätten bewilliade att hennes döde lekamen må i kyrkiogården needgrafwas, doch på fådant rum och stelle, hwarigenom ingen warder præjudicerat.

Anno 1676 den 13. Majj.

H:s Excell:tz her G Sp., MU, LM,
IP, IW, PK.

S. D. Jnkommo Slotzfogden med M. Joen Gravander och M. Erik Noræo och berättade huru begge pigorne Margreta Mattzdotter och Engzöö pigan Maria Jöransdotter woro justificerade, sedan dhe begge hafwa annammat Herrans Nattwardh, Och Engzöö pigan för sin dödh bedet H. Anna, Lärckians hustru bekenna sig, öfwertygandes henne huru hon henne till Blåkulla fördt, hwarpå Lerckian sig mehr och mehr bekendt, bediandes Maria om förlåtelse. Sade sig funnit en Stång med ett horn wid, hwilcken Stång hon smorde och fatte Maria och sig där på. Men hwem hon haar lärdt utaf, kan hon intett weeta, effter hon intett fick see henne i ögonen, men war en stor Men-

niskia, Och få följde den ene onde ger-
ningen på den andre. Begärade nu få Her-
rans Natwardh och lindrigare straff. Refol.
altfå at där prästerkapet finna skäligt
effter hennes bekennelse gifwa henne H.
Nattwardh, effter det är en casus consci-
entiae. Och effter hon få wida är till be-
kennelse kommen, bewilliades at hon in-
thet brennes lefwandes, utan först afhugges
och sedan brännes. Skall och Margreta
Mattzdotter berättat om Gieslepoiken Joh.
Johanfon k) som fast sitter på Barnhuuset,
om han intett snart står sitt straf, lärher
han tända eldh på heele Staden. han haar
stoor gunst hoos den Onde. Haar och
sedt i Blåkulla Tysk Annika l).

VI.

Till Rådet i Stockholm att förordna
Commisforial Rätter öfwer Trullwäh-
fendet. Datum Malmö d. 23 Majj
A:o 1676.

Carl &c. Wår synnerlige ynneft &c.
Troo

k) Se sid. 239.

l) Anna Simonsdotter Hack, om hvilken se
sidd. 271, 274, 316. Denna hustru hade
jämväl blifwit af Norra Kämnars-Rätten dömd
från lifwet d. 3 Maj: bland andra skäl till do-
men anföres hennes ante alla vita och för-
hållande, förargliga lefwerne uti ord och åt-
häfwoor.

Troo Män, Wäre och Wårt Rijkets Råd, förtijdhen i Stockholm warande. Wij förnimme medh ferdeles bekymmer, uthur Wår HoffRättz i Stockholm hoos Ofs inkomne underdånige (chrifwelse *m*), huruledes dhet beklagelige Trullwäfendet sigh mehra och mehra dageligen inrijtar, så uthi sielfwe Staden Stockholm som ellieft uthe på Landet, och åthskillige under bem:te HoffRättz Jurisdiction forterande provincier. Huaruthinnan såfom besagde HoffRätt för-mähler sigh swårt wela falla, medh behörige ranfakningar och afdömande att komma till rätte, både för myckenheeten aff the många ther öfwer inkombne bewähr, jämbwähl orternes aflägenheet skull; Och förthenskull i underdånigheet föreflår, att till Justitiens desto bettere administration häruthinnan, någre Commisforial Rätter, på the orther hwarest detta ymkeliga owäfendet medh Trulleriet förspöries sigh yppat, förordnas måtte; Altså hafwe Wij i Nåder detta förslaget till Edher welat remittera, till den ända, att J dhet samma öfwerläggie, och i fall J dhet befunne gagneligit, som dhet och tyckes wara till att desto promptare affhielpa thenna jämmerlige oreedan, så att dhen samma icke måtte winna tijdh till mehra utwid-

Z 4

gan-

m) Den var daterad den 11 i samma månad.

gande, J då vthsee och vthwälie någre förfahrne, lärde och alfwarfamme Männ, till sådane Commisforial Rätter, och för them ther till tjänlige Instructioner och fullmachten låthe författa och uppsättia, sådane som Commissionerne åth Norlanden och Dahlerne för detta hafwe warit medgifne. Hwar medh Ols skeer ett nådigt nöije. Och Wij befalle edher &c.

Carolus

H. Hoghufen n).

n) I en annan Skrifvelse af samma dag under rättades Rådet att, som Riks- och Cantsli-Rådet Iohan Gyllensfierna svårligen kunde medhinna att, under R. Cantslerens frånvaro, tillika föra directionen i Cantsli Collegio och sittja i Hof-Rätten öfver Trollransakningen, hade Konungen frikallat honom från detta fenare, på det han med så mycket mera omförg och drift måtte besörja de i Rådet och Cantsliet förekommande ärenden.

I följe af Konungens förnämnde Skrifvelse förordnade Riks Råden under den 3 Junii tvänne Kongl. Commisforial-Rätter, den ena i Stockholm och den andra i Upsala öfver det fördommeliga, och dageligen mehr och mehr (det Gudi ware klagat) sigh utwidgande Trullwäsendet. Commisforial-Rätten i Stockholm skulle bestå af Fjorton Ledamöter, af hvilka Sex voro af Andliga Ståndet innom Staden. De befalltes att utan dröjsmål sammanträda,
alla

alla befvär och klagemål angående detta öm-
 keliga väfendet uptaga, afhöra och, efter no-
 ga öfvervägande, likmätigt Guds och Sverig-
 es Lag samt deras samvete med en ändtlig
 dom afgöra och till execution förhjelpa.

Denna Kongl. Commisorial-Rätt höll sitt
 första Sammanträde den 30 i samma månad,
 och då var, enligt dess Relation till Konun-
 gen, tillståndet i Hufvudstaden sådant, att ic-
 ke allenast för denne beskyllningen *Sex Persoh-
 ner*, efter föregången laga process, och till
 en del på sin egen bekennelse, af den Kongl.
 HofRätten till döden dömbde och rättade, och
 alla fängelsen medh *sljike criminaliter* anklaga-
 de opfylte wore, uthan och aff dehm, som ün-
 nu intet fast sutte, men af gemeene Mans up-
 penbahra tahl och Barnens klagemähl lijkasult
 besvärades, en otalig myckenhet fans, hwilcke
 hölles för Sathans wärktyg till att utwidga
 hans Rijke. Registr. 1676 P. III. f. 135.
 Senatens Registr. f. å. P. I. f. 377 v. Stock-
 holms Commisf. Rätts Relation.